

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an 4 cor. 40 bani.
Pe o jumătate de an 2 cor. 20 bani.

România, America și alte țări străine 11 cor. anual.
Abonamente se fac la „Tipografia Poporului”, Sibiu

Foaie politică Apare în fiecare Duminecă.

Telefon Nr. 146.

Adresa telegrafică: »Foaia Poporului«, Sibiu.

INSERATE:

să primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI,
(Strada Măcelarilor Nr. 12.)

Un șir petit prima-dată 14 bani, a doua-oraș
12 bani, a treia-oraș 10 bani.

Frământările dintre Sași.

Românii din Ardeal trăim împreună cu Sașii în următoarele comitate: Hunedoara, Sibiu, Făgăraș, Brașov, Târnava-mare și Târnava-mică, Alba-de-jos, Mureș-Turda și Bistrița-Năsăud. Pretutindeni, ei sunt în minoritate față de noi, pretutindeni însă avuția, organizarea lor mai bună, cultura și nu puțin și privilegiile ascunse, pe cari le cuprind legile noastre anume ticluite în contra Românilor, îi fac să fie reprezentați în comune și comitate într'un număr cu mult mai mare, decum s'ar cuveni după dreptate.

La păstrarea acestei stări stăpânitoare s'a ajutat de un șir lung de ani încoace și faptul, că deputații sași, ales de altminteri pe temeiul unei legi cât se poate de nedrepte, au fost totdeauna guvernamentali, adică au votat orice lege, chiar și cele îndreptate deadreptul contra naționalităților nemaghiare, prin urmare și contra lor, cum a fost de pildă barbara lege a lui Apponyi.

E adevărat, că față de ei autoritățile statului, fie administrative, fie școlare, aplică legile îndreptate contra noastră cu blândețe mai mare. Faptul însă rămâne, că Sașii singuri dintre toate naționalitățile nemaghiare din Ungaria s'au întovărășit cu toții cu guvernele asuprașoare.

Un lucru trebuie să-l spunem însă dela început. Fiecare popor din Ungaria poate să facă politica, pe care o crede el mai potrivită. Așa și Sașii noștri. De altă parte însă orice popor conlocuitor are dreptul să se apere și să atace chiar pe poporul, a cărui politică e stricăcioasă pentru celelalte. Iar politica săsească, cu toate că e purtată de un popor mic, nu e bună pentru noi: odată pentru că o naționalitate nemaghiară s'a unit cu reprezentanții nemeși, jidani și jidăniți ai naționalității maghiare și le dau acestora ajutor la asuprașoarea noastră, întărindu-i astfel; pe de altă parte pentru că în modul acesta naționalitățile nemaghiare suntem lipsiți de câțiva luptători, cari ar trebui să fie de partea noastră în lupta pentru dreptate egală pe sama tuturor cetățenilor din Ungaria.

Sașii sunt cu mult mai bine organizați decât noi pe toate terenele: pe cel politic, ca și pe cel cultural (școalele și societățile) sau economic. La ei solidaritatea (toți pentru unul, unul pentru toți) e cu mult mai mare, tot așa și disciplina, adică supunerea la cele hotărâte de fruntașii lor.

În anii din urmă s'au ridicat însă și din mijlocul lor glasuri, cari cer o schimbare a politicii slugarnice față de cei puternici. Trei sunt mai ales punctele, cari

deosebesc pe cei nemulțumiți de cei cu politica guvernamentală oricum ar fi. Aceste puncte sunt:

1. Legea electorală.
2. Rămânerea veșnică în partidul guvernamental, fie acesta kossuthist, fie liberal, fie al muncii.
3. Legăturile cu așa numiții Șvabi din Ungaria (afară de Transilvania).

Vrând, ca și cetitorii noștri dela țară, preoți, învățători și cărturari țărani să fie luminați în privința vecinilor noștri, vom arăta în cele următoare ce vreau Sașii nemulțumiți.

În ce privește legea electorală, o parte dintre fruntașii Sașilor încă doresc schimbarea ei, lărgindu-se dreptul de vot, pentru că poporul să-și poată arăta mai bine dorințele sale. E adevărat, că înmulțindu-se numărul alegătorilor, Sașii vor perde câteva locuri de deputați, pe cari le vor câștiga Români. Dar ceice au în vedere binele poporului știu, că după legile de astăzi țărani și meseriași sunt cei mai asuprași cu dările și cei mai neîndreptățiți, când e vorba de-a avea un folos dela stat. Țăranul plătește după jugăr o dare cu mult mai mare, decât plătește tot după jugăr marele proprietar, fie acesta baron, conte sau jidan. Tot așa meseriașul năcăjit plătește mai multă dare după un venit, să zicem de 100 cor., decum plătește fabricantul după același venit.

Legile acestea nedrepte însă nu se pot schimba până nu se va introduce votul universal, egal și secret, până când adică toți țărani și meseriași, fie români, fie sași, fie maghiari, își vor alege liberi astfel de deputați, cari să se gândească numai la năcazurile lor. Și aceasta nu numai din gură și la gazete, ci, având reprezentanții tuturor țărănilor, meseriașilor și negustorilor majoritatea în dietă, schimbând legile nedrepte de până acum. Aceia dintre domnii Sașilor, cari vreau deci schimbarea legii electorale, sunt deci adevărații binevoitori ai poporului lor, căci și poporul săsesc e înainte de toate un popor de țărani și-apoi și de meseriași și negustori mai mici.

A doua pricină de nemulțumire e faptul, că Sașii sunt totdeauna guvernamentali, adică țin totdeauna cu guvernul, cum ține Țiganul cu laea. Lucrul acesta îi supără pe mulți dintre Sași, pentru că dovedește nu numai lipsă de bărbăție, dar mai ales și lipsă de mândrie națională, ceea ce e cu atât mai rușinos, că Sașii sunt o parte din poporul cel mare și cult al Germanilor, cari numără pe ușor peste 80 milioane de suflete. Pentru lipsa aceasta de mândrie națională îi învinovătesc chiar și frați de-ai lor din Germania. Iată

ce zice în privința aceasta un vestit profesor și bărbat politic din Germania, dl Paul Samassa:

„Vitejia face și acum, slavă Domnului, cea mai mare impresiune (întipărire) la poporul german. Dacă vrem să facem pe poporul nostru să simtă împreună cu Sașii, vom izbuti mai curând, dacă vom putea arăta, că într'un loc oarecare din lumea largă niște Germani își apără cu vitejie bunurile lor. Nu ne putem lăuda cu aceea, că Germanii aceștia din depărtare sunt cumiți și vicleni“.

Ceeace îi supără mult pe naționaliștii sași, e și împrejurarea, că fruntașii celor guvernamentali cu orice preț caută mereu prin gazetele ungurești vr'un articol, în care scrie cine știe ce necunoscut și câteva vorbe bune despre Sași, pe lângă batjocuri cu carul. Articole de-acestea le publică apoi în foaia lor zilnică din Sibiu și se gudură și se bucură lucru mare.

A treia pricină de nemulțumire e legătura dintre Sași și Șvabii din Ungaria de mează și de apus. Acolo sunt vreodouă milioane de Germani, cunoscuți mai ales sub numele de Șvabi. Aceștia au dormit până bine de curând un somn de moarte. Acum s'au deșteptat și ei și lucrează pentru introducerea limbii germane în școalele lor, în consiliile și primăriile lor comunale, ba vor să-și pună la alegeri chiar și candidați naționali germani.*) Sașii naționaliști vreau, ca să-i ajute pe Germanii din Ungaria în lupta lor de deșteptare națională, dar cei guvernamentali se împotrivesc, „ca să nu supere guvernul din Pesta“. A se lăpăda în felul acesta de conaționalii tăi, cu cari trăiești în aceeași țară, e într'adevăr urât lucru.

Am arătat, în rândurile de până acum, pricinile frământărilor dintre Sași. Fiecare dintre cele două partide își are gazetele sale. Sașii guvernamentali au gazeta *Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt*, care apare zilnic în Sibiu; Sașii naționaliști *Kronstädter Zeitung*, gazetă zilnică în Brașov, *Deutsche Bürgerzeitung*, care apare acum de două ori pe săptămână în Sibiu, și *Bistritzter Zeitung*, foaie săptămânală în Bistrița. Ceice lucrează mai mult pentru politica săsească guvernamentală sunt deputații Dr. E. Neugeboren și Dr. R. Schuller, pentru o politică mai naționalistă e deputatul R. Brandsch.

După cum am spus dela început, noi aflăm plăcere în felul de luptă al Sașilor naționaliști, cu toate că și aceștia, când e vorba de lupta economică sunt împotriva noastră. Dar până când împotrivirea a-

*) Acolo, unde Români (în Bănat) sunt în minoritate (mai puțini) ei trebuie să voteze numai cu candidatul național german (șvab).

ceasta se face cu arme cinstite, noi nu ne putem supăra, ci căutăm să respingem sau chiar să atacăm, dar tot cu arme cinstite. Nu tot așa fac Sașii guvernamentali, cari mereu scriu, că Sașii au să apere aici la graniță statul „maghiar“, bătând astfel șaua iredentismului, ca să priceapă eapa maghiară. Nimeni nu ne-a putut dovedi până acum nici umbră de necredință față de patria noastră, dimpotrivă, chiar Împăratul a declarat, că e convins de credința noastră. E deci o armă necinstită, când cineva ne face trădători de patrie. De altă parte, în caz de revoluție, am ras pe Sași înainte ca să le poată veni în ajutor prietenii lor jidani din Budapesta și cicoșii de pe Pustă.

Dorim biruința ideii naționaliste, cuate, fără gând de-a încăleca pe vr'un popor vecin, la toate naționalitățile din patria noastră.

Cuvintele unui viitor Rege al României. Dela serbările pentru desvelirea monumentului lui Eminescu la Galați, scriitorii, profesorii și studenții adunați acolo au trimis o telegramă de închinăciune Alteței Sale Regale, principelui Carol al României, nepotul Regelui.

Alteța Sa Regală a răspuns:

Sunt Român. Inima îmi bate alături de voi. Speranțele voastre sunt ale mele.

Carol,

Principe al României.

O judecată despre tricolor. Sofia Igna din Bistra (Munții-Apuseni) a fost pedepsită de primpretorul din Câmpeni, pentru că își împletise în cosiță (plete) o pantlică cu mândrul nostru tricolor. Ea a făcut recurs la vicecomitele din Turda, și acesta a declarat pedeapsa nedreaptă, pe Sofia Igna nevinovată de agitație prin purtarea tricolorului nostru, pentru că, zice vicecomitele în judecata sa, „purtarea pantlicii în păr nu poate fi socotită ca faptă, ce are să fie pedepsită“.

În comitatul Turda-Arieș nu va mai cuteza de-aici înainte nici un jandarm sau solgăbirău să mai batjocorească Român pentru purtarea tricolorului nostru românesc. Dar nici în celelalte comitate să nu se lase Românii. Tricolorul românesc este *al nostru* și nu ni-l poate răpi nimeni.

O bancă pentru cumpărare de suflete. Cât de stricați sunt stăpânitorii de ieri și de astăzi ai Ungariei, dovedește și cazul următor. În Budapesta este o bancă, numită *Magyar Bank*. Va face ea și afaceri de bancă, dar ocupațiunea principală pare a fi cumpărarea de suflete la alegeri. *Insuși statul are zeci de milioane de coroane în acțiuni dela banca aceasta.* Pentru ce oare? La alegerile dietale din urmă vestitul în rele Ieszenszky, prietenul lui Tisza și al slugii acestuia din Oradea, a luat mai multe milioane dela banca aceasta, pentru ca să le facă, cum le-a făcut. În direcțiune sunt membri tot stâlpi de-ai guvernelor ungurești. Directorul acestei bănci a șterpelit acum de curând 800 de mii de coroane din banii, cari îi are pentru a face „afaceri“. Despre aceasta s'a scris într'o mare gazetă nemțască cu numele *Frankfurter Zeitung*, iar deputatul Rath a interpelat în dietă pe ministrul de finanțe Lukács. Dar știți, ce a răspuns acesta? Că statul are numai contract cu ea, el nu se poate mesteca în celece se întâmplă la

bancă, până nu se amestecă procurorul (tribunalul). Iar oamenii aceștia stricați până'n măduva oaselor vor să ne dascălească pe noi!

Pentru votul universal. Un lucru rar s'a întâmplat în orașul Baia-mare. Cetățenii maghiari de-acolo au ținut o adunare poporală, în care s'a adus hotărîrea următoare: „*Aflăm de lipsă să se facă legea votului universal, egal și secret și cu votarea în comune, înainte de-a se face orice lege, deoarece prin felul, cum se fac astăzi alegerile, viața noastră publică de stat precum și cea socială se nimicește.*“

Hotărîrea aceasta e un semn, că se deșteaptă și în sufletul concetățenilor noștri maghiari simțământul de dreptate pentru *toate* naționalitățile din patrie.

Altă dovadă de nedreptate. Ministrul de culte (biserici) și instrucțiune (școale) a pus în buget suma de 120 mii de coroane, cari să se întrebuițeze pentru lucrările pregătitoare ale autonomiei bisericești — jidovești.

Adecă Jidanii, cari nu sunt nici un milion și din acesta cel puțin jumătate năvăliți de ieri de alaltăieri din Galiția în țara noastră, capătă aproape tot cât noi cele 3 milioane și jumătate de Români! Și anume suma aceasta numai pentru lucrări pregătitoare. Cât li se va da, după ce vor avea autonomia bisericească, pe care la noi guvernele din Pesta caută mereu să ni-o strice.

Dreptatea în Țara Ungurească. Într'unul din numerele trecute am arătat împărțirea nedreaptă a dărilor de pământ în țara noastră. Acum dăm câteva pilde din două comitate. În comitatul Torontalului, contele Csekovics are 50 mii lanțuri de pământ, pentru care plătește o dare de 140 mii de coroane, adecă 2 cor. 80 bani de lanț. Familia principelui Eszterházy are 442 mii de lanțuri de pământ și plătește 644 mii coroane dare, adecă 1 cor. 40 bani de lanț. *Țăranii* din acest comitat plătesc însă câte 3 cor. 36 bani de lanț. — În comitatul Baci-Bodrog contele Chotek are 40 mii de lanțuri de pământ și plătește 96 de mii coroane dare de pământ, adecă 2 cor. 40 bani de un lanț. *Țăranii* din vecinătatea lui plătesc însă câte 12 cor. de lanț. — Precum e în Bănat și în Ungaria cealaltă, tot așa e și în Ardeal. Acum poftiți alegătorilor români și mai dați-vă votul pentru toți Jidanii și toți veneticii și toți înstrăinații, ca să voteze astfel de legi!

Nu e rușine? Direcțiunea băncii române *Corvineana* din Hunedoara și-a ales ca avocat pe Maghiarul (?) Dr. Strauss Arpad. Nu e asta curată batjocură, când avem atâția avocați români vrednici, cari ostenesc în fruntea luptelor noastre naționale?

O propunere frumoasă. Dl *Gheorghe Raica*, Român de-ai noștri emigrat la America, face într'o foaie de-acolo o propunere foarte frumoasă și foarte ușor de împlinit. Propune adecă următoarele: fiecare Român emigrat la America să dea pe fiecare lună câte 5 cenți (25 bani) din ceea ce câștigă, iar banii strânși să fie trimiși la Orăștie, la fondul național înființat de fruntașul nostru Dr. Ioan Mihău. Din dobânzile banilor strânși să se ajutore re-

dactorii români, când sunt în închisorile ungurești, să se ajutore apoi și candidații noștri de deputați la alegeri, ca să poată plăti cărăușia și mâncarea alegătorilor.

În America avem aproape 150,000 de Români. Dacă numai 50,000 ar împlini propunerea vrednicului Român, Gheorghe Raica, s'ar strânge într'o lună 250,000 de cenți, adecă 2500 de dolari, ceea ce face 12 mii 500 de coroane pe lună! Pe an ar fi 150,000 coroane!

Românii noștri din America s'ar putea gândi însă și la altceva. Cei cinci cenți pe lună sunt într'adevăr o sumă așa de neînsemnată, mai ales acolo în America, unde banul e mai ieftin (dovadă plățile mai mari pentru muncă), încât oricare Român de-acolo ar putea deveni mântuitorul școalelor noastre naționale. Dacă am socoti numai 500 de coroane ajutorul de dat școalelor primejduite din cauza sărăciei, s'ar putea mântui cu taxa de 5 cenți lunar dela 50,000 de Români din America 300 de școale românești! Și între cei 50,000 de sigur, că s'ar găsi mulți, cari să plătească pe 6 luni (30 cenți), chiar pe un an (60 de cenți) înainte. Să vă vedem, fraților, cari porniți lucrul! Un sfat: trimiteți banii la Consistoarele noastre din Sibiu, Blaj, Gherla, Oradea, Arad, Lugoj și Caransebeș și lăsați numai o sumă mai mică pentru redactori și pentru alegeri, căci pentru acestea mai jertfim și de-aici.

Lupta Românilor din Bucovina. Românii din Vășcăuți și Sirete, comune, în cari sunt și Ruteni, au cerut școală românească, căci în comună este numai rute-nească. Neîmplinindu-li-se până la începutul anului cererea, nu și-au mai înscris copiii în școala străină, ci îi trimit în comuna vecină Mușenița, unde e școală românească.

Bravo, frați Bucovineni. Pilda voastră trebuie urmată și la noi, unde și-a înfipt străinul așezământul lui de îndobitocire a neamului nostru.

Criza ministerială în Austria. Ministerul Gautsch a demisionat. Cu formarea noului ministeriu a fost însărcinat contele Stürgkh. Cauza demisiunii e neputința de-a împăca, în Bohemia, cele două popoare Cehii și Germanii. Aceștia din urmă aveau până înainte cu vre-o 40 de ani puterea, pe care o au Maghiarii în Ungaria. Cehii s'au deșteptat însă și s'au pus pe înființare de școli, societăți economice, culturale, fabrici ș. a., așa că în 20—30 de ani au ajuns mai puternici decât Germanii. Aceasta pierdere a puterii i-a supărat rău pe Germani și acuma sunt tot în gâlceavă cu Cehii, cari de altminteri dau mereu înainte.

Înainte de-a demisiona, baronul Gautsch a ținut o vorbire, care arată din nou marea deosebire între stăpânirea austriacă și cea ungurească. Pecând adecă aceasta din urmă, călcând pe față legile, da ajutorul statului numai unei naționalități, celei maghiare, asuprind pe celelalte, stăpânirea austriacă respectează (cinsteste) legile față de *toate* naționalitățile fără deosebire. Prim-ministrul austriac a spus adecă în Reichsrat-ul (dieta) austriac, că o muncă roditoare în dietă e cu neputință, până nu vor lucra împreună și Cehii. Guvernul austriac e de părerea, că nimeni nu poate fi înlăturat dela guvernare, fiindcă se ține de o anumită naționalitate. Întărirea die-

tei austriace se poate face numai în înțeles austriac, care cuprinde toate naționalitățile.

Așa și la noi. Până când dieta ungară va fi socotită numai maghiară, nu va putea face nici o ispravă. Când însă noi Românii vom avea cei 70—80 deputați români, cari ni se cuvin după cadastrul național, și tot așa celelalte naționalități după numărul lor, patria noastră va fi fericită, căci *dreptatea* va domni în ea.

Adunare poporală în Banat-Comloș

Duminea trecută s'a mai ținut o frumoasă adunare poporală în comuna *Comloșul-mare* din Banat. La adunare au luat parte și poporul din *Pesac, Nerău* și alte comune din jur.

Dintre fruntașii noștri au mers la adunare domnii: *Dr. Alex. Vaida-Voevod, Vasile Goldiș, Dr. Cornel Iancu, Dr. Iustin Marșieu* etc. La gara din Comloș oaspeții au fost primiți cu mare însuflețire. Era adunat popor mult, în frunte cu domnii protopopi *Muntean* și *Păcățian*. Mai erau apoi 24 de călușeri, toți călări pe cai ca lei. Românii din *Nerău* au venit cu o seamă de trăsuri, în frunte cu preotul *S. Bichicean*.

La sosirea trenului, corul din Comloș, sub conducerea vrednicului țaran *Aurel Popescu*, au cântat „Pe-al nostru steag e scris unire“. Strigătele poporului nu mai încetau, iar femeile din Comloș aruncau flori oaspeților.

Dl protopop *Muntean*, în cuvinte alese salută pe conducătorii poporului nostru, cari au grăbit să iee parte la adunare. Frumoasa vorbire a stors lacrimi din ochii multora.

Dl *Vaida* mulțumește în numele fraților de luptă. Apoi în sunetul fanfarei, lumea se urcă în trăsuri, iar cu călușerii în frunte pornește spre comuna Comloș.

Adunarea s'a deschis la oarele 11 și jumătate. Preste 3000 de oameni sunt adunați în piață, unde se ține adunarea, pe care o deschide dl *Nestor Opresan* prin o frumoasă vorbire.

Frumos și pătrunzător au vorbit domnii *Dr. Vaida, Dr. Iancu*, țaranul *Văsii* din Satal mic de lângă Lugoș, *Dr. I. Marșieu* și *Vasile Goldiș*. La urmă părintele *Bichicean* a propus adunării, ca să primească cunoscuta hotărâre dela celelalte adunări. Se primește. Iar dl protopop *Muntean* a propus ca dl Pop de Băsești și Dr. Mihali să li-se trimită câte o telegramă de aderență, ceace încă se primește.

Lupta în comitate.

Congregațiunea comitatului Arad.

În ședința congregațiunii comitatului Arad, membrii români, îndeosebi domnii *Dr. Cornel Iancu, Dr. Șt. C. Pop, Dr. I. Marșeu* și *V. Goldiș* și-au ridicat în repetite rânduri glasul, ca să biciuească ticăloșiile administrației și să ceară îndreptarea relelor.

Din capul locului au protestat contra disprețuirii limbii noastre dovedită și de data aceasta prin faptul, că raportul vicecomitelui a fost făcut numai în limba maghiară, nu și în cea română, care e limba majorității covârșitoare a locuitorilor din comitatul acesta. Trebuie lucrat cu tot dinadinsul, ca orice hotărâre adusă în contra îndreptării limbii noastre în administrație să fie nimicită.

O icoană foarte întunecoasă a învățământului din acest comitat a răsărit din

raportul vicecomitelui, căci în cercul Hăl-magiului de pildă din 2835 copii de școală numai 1022 umblă la școală, așa dară nici jumătate. Sunt prea mici jertfele, ce le facem și noi pentru școala națională, dar vinovat e și statul, care înadins vrea să lase în întunec pe poporul nostru stors de dări și când îi vine în ajutor, în loc de școală națională îi dă școală străină.

Vorbitorii români au protestat și în contra *urcării neconținute* a dărilor, ceace duce la sapă de lemn pe oameni, apoi contra stării rele a *drumurilor comitatense*, pentru cari se cheltuiesc bani, fără să se facă ceva cum se cade.

Preste zece comune românești au prezentat hotărâri cu privire la *închiderea crâmelor* în Dumineci și sărbători. Membri români, mândri de aceste dovezi de cuținție ale poporului nostru, au cerut, ca administrația să aplice cu asprime aceste hotărâri.

La propunerea Românilor, adunarea a respins cererea comunei politice Zarand, ca să se ia dela Români o moșioară mică lăsată lor în anul 1858 de familia nemeșească *Gyulai*. Cei cu dor de proces voesc adecă să pună mâna pe moșioara aceasta, pe care Românii o stăpânesc de 53 de ani, pentruca să susțină din venitul ei o școală de îndobitocire, numită *chișdedov* (pentru copii până la 6 ani), pentru maghiarizare adecă. De altminteri Românii sunt hotărâți să-și apere cu parul dreptul lor.

Acestea sunt întâmplările mai însemnate din adunarea comitatului Arad. Românii s'au ținut bine și s'ar țineă și mai bine, dacă alegătorii n'ar fi făcut ticăloșia să aleagă și membri străini sau înstrăinați (slujbași).

Lupta Polonilor.

Am dat mai de multe ori știri despre lupta îndârjită, pe care o duc Polonii contra politicii de germanizare din Prusia (Germania). Și cu toate că *statul* e în contra lor, Polonii, mulțumită organizării lor tari, sunt totuși biruitori în cele economice, după cum dovedesc cifrele următoare.

În lupta contra germanizării și rusificării (în Rusia) îi ajută foarte mult faptul, că ei se sporesc foarte tare și înghit mulți străini, cari locuiesc printre ei. În Posen (partea din Prusia, care s'a ținut de vechiul regat al Poloniei), numărul Polonilor s'a ridicat dela 1869—1895 dela 806,000 la 1 milion 100,000, pe când al Germanilor, cari erau 680,000, s'au sporit numai cu 20,000, toți aceștia colonizați cu banii statului printre Poloni (cum face și la noi guvernul). În Galiția (Austria) au ajuns dela 6 milioane (1880) la preste 8 milioane (1909), iar în Polonia rusească dela 6 milioane (1870) la 12 milioane (1909), așa că numărul total al Polonilor, care în 1776 eră de 6 milioane, a ajuns astăzi preste 20 milioane.

Faptul, că Polonii nu pot ajunge în slujbe de stat, le-a fost de cel mai mare folos. Ei s'au pus pe muncă în negoț, meserii și agricultură. În Polonia germană aproape toți negustorii mici sunt Poloni, cari au alungat din satele și orașele lor pe negustorii germani și jidani germanizați. Unul dintre fruntașii lor, *Iavovșchi*, a întemeiat o mulțime de tovărășii țărănești, așa că țaranul polonez lucrează pământul după rânduelile cele mai bune, scoțând din el câștig întreit și împătrit mai mare, de-

cum scotea mai înainte. Comisiunea germană de colonizare, care are sute de milioane de coroane *dela stat* a cumpărat 25,000 de moșii, pe cari le-a împărțit la 70,000 de coloniști germani și alte venituri germanizate. Polonii însă au cumpărat 35,000 de moșii, pe cari le-au împărțit la 120,000 de Poloni. *Ei nu dorm!*

Societățile țărănești au făcut în anul 1907 afaceri (cu grâne, vite și alte mărfuri și întreprinderi agricole) de 394 milioane, din cari au dat pentru scopuri naționale suma uriașă de 50 milioane! Vitele Polonilor s'au înmulțit grozav: dela 1892 până la 1906 numărul cailor a crescut cu 47,000, iar al vitelor cornute s'a înmulțit cu 165,000!

Cu toate sutele de milioane cheltuite de Comisiunea germană de colonizare, suprafața pământului stăpânit de Poloni a crescut cu 140,000 de jugăre!

În schimb, în Galiția (Austria), unde Polonii sunt pe deplin liberi, ei stau mai rău în privința materială. Cauza? Neîntâlnind asupriți, ei nu luptă așa de mult ca frații lor din Germania și Rusia. Dovadă, că numai lupta, *lupta națională îndârjită*, întărește pe un popor. Și mai e ceva. La Poloni *toți sunt una*: prinți, grofi, baroni, negustorii mici, meseriași, țărani, toți au un singur gând: întărirea neamului lor și zdrobirea dușmanului.

Acesta să fie și gândul nostru!

Dela despărțămintele „Asociațiunii“.

Despărțământul *Mediaș* și-a ținut adunarea în *Agârbiciu*, în ziua, când s'a sfințit acolo și frumoasa școală, pe care și-au clădit-o vrednicii poporeni gr.-cat. cu 8000 de cor. Lumea s'a adunat în școala gr.-or., durere însă, că unul din preoții din comună n'a vrut să ia parte, căci tocmai în ziua aceea s'a îndepărtat. Cauza acestei necinstiri a Asociațiunii noastre au fost niște certe personale, cari se vede, că turbură liniștea și solidaritatea Românilor din comuna aceea. Oricât de îndreptățit ar fi cineva să fie supărat, supărarea aceasta nu e ertat să și-o reverse asupra Asociațiunii noastre, căci atunci dovedește, că are un suflet nepricepător pentru binele poporului.

Dl director *Dr. Dionisie Roman* a deschis adunarea printr'o vorbire însuflețită, în care a arătat însemnătatea cea mare a *Asociațiunii* pentru cultura poporului nostru. Dl *Dr. Nic. Racoția* din Șeica-mare a vorbit foarte la înțelesul poporului despre *Curățenie*, și-anume despre curățirea corpului omenesc, despre boalele, cari se iscă din cauza necurăteniei. Dl *Ilie Câmpian* a vorbit foarte frumos despre *Implinirea datorinții față de națiunea noastră*, dl *Dr. Dion. Roman* despre *Cadastru și foaia funduară*, o conferință de mult folos pentru țărani noștri.

La adunarea aceasta s'au înseris un număr frumos de membri noi, și anume unul pe viață (cu 200 cor), 16 ordinari (cu 10 cor. la an) și 18 ajutători (cu 2 cor. la an, căpătând Biblioteca Populară). Dacă ar fi lipsit neînțelegerile, cari împedecă înaintarea noastră culturală, de sigur se înscriau mai mulți membri ajutători. Dar înscrierea se poate face și deadreptul la Asociațiune în Sibiu sau la dl director *Dr. Dionisie Roman* în *Mediaș*.

Ce scriu alte gazete?

„Revista Economică“ (Sibiu). Sub titlul „Roadele activității băncilor valahe“ aflăm într'un număr mai nou al revistei „Köztelek“, foaia partidului agrar (al marilor proprietari) un articol mai lung, în care un patriot se tânguie amar de cuceririle, pe cari le-ar face Românii cu ajutorul lor în moșiile maghiare din Ardeal.

„Este lucru îndeobște cunoscut — zice — că partea cea mai mare a proprietarilor mici maghiari duce o viață mai cheltuitoare, decât le-ar îngădui mijloacele, urmarea este, că fac datorii preste datorii. Este cunoscut și aceea, că băncile valahe, cari servesc și scopuri naționaliste,*) dau bucurios împrumuturi proprietarilor maghiari ajunși în strâmtoare. Cum aceștia arareori folosesc banii pentru îmbunătățiri gospodărești producătoare de câștig, ci de cele mai multe ori îi cheltuiesc în mod ușuratic, urmarea este, că nu pot replăti împrumuturile, tot prelungesc, până îi strînge banca cu ușa. La licitație publică arareori ajunge treaba, toate se fac în tăcere. Banca își are deja cumpărătorii, cari, firește, pot fi numai Români; cu aceștia se încheie apoi târgul, iar fostul proprietar poate merge ca comisar de drum sau scriitor — la comitat sau unde nimerește. Iar noul proprietar valah se fericește, căci fiind nepretensiv (se mulțumește cu mai puțin) și cruțător, precum și sânguinos, este în stare a lupta și cu sarcini mult mai mari chiar decât acelea, cari au ruinat pe proprietarul maghiar risipitor.

În modul acesta au ajuns cele mai multe moșii maghiare pe mâni valahe și zău Maghiarii ar putea învăța dela Valahi cruțarea, simțul de solidaritate (toți să fie una) și sentimentul național.“

Va să zică, după chiar mărturisirile lui „Köztelek“, cauza înstrăinării moșiilor maghiare, dacă preste tot se poate vorbi de aceasta, nu este a se căuta în băncile valahe, căci împrumuturi sigure dau bucurios și băncile maghiare oricui; ci cauza adevărată este păcatul trândăviei și al risipei, de care sunt cuprinși proprietarii maghiari. Iar astfel fiind, nu-i va scăpa de peirea sigură nici noua bancă agrară, căci pe terenul economic viitorul este al celor muncitori, harnici și cruțători.

Din Bucovina.

Internatul meseriașilor. Zilele trecute s'a sfințit în Cernăuți noua clădire pentru internatul meseriașilor români. La aceasta sărbătoare a meseriașilor români au luat parte toți deputații și fruntașii poporului nostru de-acolo.

Ca să putem învăța și noi din ceea ce fac frații din alte părți, arătăm în cele următoare, cum s'a înființat *Societatea meseriașilor români* de-acolo și ce ispravă a făcut în timp de 4 ani.

În anul 1907, într'o seară de iarnă, pe când se aflau la o petrecere, mai mulți meseriași au venit la ideea să înființeze o societate a meseriașilor români. *Ideia a pornit dela un lucrător tipograf, dl Ioan Feldiorean*, un Sibian, care acum lucrează în tipografia noastră. Dânsul, în înțelegere cu încă 3—4 tineri inimoși, a început a propaga această idee, care în curând a început a prinde, așa că după un timp scurt s'a convocat o adunare a meseriașilor, cu care ocazie s'a și înființat so-

cietatea. Ca președinte a fost ales dl Dimitrie Bucevschi, directorul tipografiei românești din Cernăuți, sub a cărui conducere se află și astăzi societatea.

Timp de doi ani, societatea s'a mărginit la așezarea de elevi pe la măestrii din Cernăuți și provincie, la aranjarea de petreceri naționale și răspândirea culturii printr'o bogată bibliotecă. În anul 1909 societatea a apelat la ministerul cultelor din România, cerând câteva locuri gratuite la școlile de meseriași din regat, pentru elevii bucovineni, cerere care a fost primită și de care societatea s'a și folosit, *trimițând pe spesele ei, la școala superioară de arte și meserii din Iași 7, iar la cea din București 8 elevi.*

În anul următor s'a repetat aceeaș cerere, care a fost deasemenea împlinită, astfel că astăzi societatea meseriașilor se poate mândri cu acest frumos început, care i-a asigurat simpatia tuturor oamenilor de bine.

Societatea însă nu s'a mărginit numai la această modestă muncă. Ea a apelat la „Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina“, și, prin mijlocirea unor persoane cu trecere, la Dieta țării, spre a-i veni în ajutor. Bazat pe sprijinul acestor două instituțiuni, comitetul a început să se gândească la clădirea unui internat.

„Societatea pentru cultura și literatura română“ a donat societății meseriașilor un loc în valoare de preste 3000 cor., iar Dieta țării a dat un ajutor de 13,000 cor. pentru clădirea internatului.

Incurajat de acest succes, comitetul s'a pus pe lucru și în mai puțin de un an a strâns, prin colecte, fondul trebuincios pentru isprăvirea lucrărilor. Astăzi vedem înălțându-se falnic, în mijlocul orașului, un edificiu mare, pe care fâlfăie mândru stindardul tricolor al nostru.

Clădirea e încălzită cu calorifere*) și luminată cu electricitate. Sub casă se află o spațioasă bucătărie, provăzută cu toate cele trebuincioase și o mare sală de mâncare. În parter: locuința directorului, compusă din 3 frumoase odăi și o sală festivă elegantă și artistic decorată. În etajul I se află două dormitoare igienice (cu câte 15 paturi) precum și o frumoasă bibliotecă cu o sală de cetire. În etajul al II-lea se află deasemenea trei dormitoare (tot cu câte 15 paturi) precum și o spațioasă sală de spălat.

Stiri politice din străinătate

Războiul italo-turc. După cum s'a văzut și din numărul nostru din urmă, știrile despre războiul acesta sunt și acum în parte mare tot contrazicătoare. După biruința, se vede foarte ușoară a Italianilor contra puținelor trupe regulate turcești și a Arabilor, a urmat o înfrângere mare a Italianilor. Știrile cele dintâiu vorbeau despre prinderea întregii armate italiene din Tripolis, în frunte cu însuși generalul comandant Caneva. Se spuneă adecă, că flota italiană, din cauza unei furtuni, n'a mai putut sta în apropiere de orașul Tripolis, al cărui port e presărat cu stânci, și a trebuit să plece în largul mării, ca nu cumva corăbiile italiene de războiu să fie izbite de stânci. De-acolo din depărtare tunurile de pe corăbii nu mai puteau ajuta armata italiană rămasă în oraș. Momentul acesta l-au folosit Turcii și Arabii și

au dat o năvală mare, prinzând întreaga oștire italiană, care nu se mai putea apăra.

Știrile acestea veniau dela Constantinopol. Turcii nu mai puteau de bucurie și în curând au început să se adune pe strade și prin piețe cu strigăte de biruință. Seara Constantinopolul a fost iluminat.

În zilele următoare au venit știri din Paris, Londra și Berlin, că Italianii au suferit pierderi mari, dar ei se află tot în Tripolis. Turcii au cuprins fântânile din apropierea orașului, așa că armata italiană a rămas fără apă, căci în oraș nu sunt fântâni, neieșind nicăiri apă din pământ.

Italianii însă vestesc mereu, că ei sunt biruitori.

Ceeace îngreunează foarte mult aflarea de știri cât de cât sigure, e mai ales și împrejurarea, că guvernul italian nu mai lasă nici un *correspondent* al gazetelor celor mari europene (mai ales engleze, germane, franceze) pe câmpul de războiu, așa că trebuie să ne mulțumim cu știri necontrolate venite dela Italiani și Turci.

O veste foarte rea pentru Italiani s'a mai răspândit în zilele din urmă. *Holera* a început să secere pe bieții soldați italieni tocmai acum. În vreme de războiu, omul nu se poate îngriji mult de sănătate și curățenie, așa că de se va răspândi holera cu furie, ea se va dovedi de dușman mai înfricoșat decât Turcii și Arabii.

Cât de înverșunați sunt mohamedanii, s'a văzut săptămâna trecută în *Egiptul* stăpânit de Englezi. Mohamedanii au atacat în orașul Alexandria și în Cairo (capitala Egiptului) pe Greci și pe Italiani și au omorât mulți dintre ei. De altminteri guvernul egiptean a lăsat pe mulți ofițeri turci să treacă prin Egipt în Tripolitania, se vorbește că ar fi trecut chiar și tunuri.

Intr'aceștia a început să se vorbească de o alianță a Turciei cu Anglia. Văzând adecă Turcia, că Germania n'o poate ajuta, s'ar fi hotărât să încheie o alianță cu Anglia. Aceasta o va ajuta cu flota ei cea uriașe, iar Franța va împrumuta Turcia cu bani. Pregătirile pentru aceasta alianță se face pe ascuns și sunt îndreptate de Anglia contra Germaniei, pe care vrea s'o scoată cu mărfurile ei din Turcia.

Chiar biruitoare să fi fost Italia până acum, ea a suferit deja pierderi materiale. Războiul acesta, care abia a început, a costat-o preste 500 de milioane. Lungirea războiului are s'o coste sume uriașe, cari iasă deadreptul din visteria statului. Sute de milioane are să peardă însă și industria și comerțul italian. Întreg comerțul Italiei, atât cu Turcia europeană, cât și cu Asia mică, a încetat cu totul. În Turcia trăiau 80 de mii de italieni, lucrători și funcționari pe la căile ferate, pe la fabrici, apoi negustori și meseriași. Toți aceștia nu mai pot câștiga nimic, parte mare din ei a trebuit să părăsească împărăția turcească. Iar Italianii nici nu se pot răzbuna în acelaș fel, pentru că Turcii nu se duc în țări străine.

Asupra Italiei se mai răzbună acum și lipsa de credință în Dumnezeu. Partea cea mai mare din fruntașii țării au fost și sunt contra bisericii, ba chiar hullesc pe Dumnezeu. Urmările triste ale acestei destrăbălări, care-i va duce la peire, de nu se vor îndreptă, s'au văzut zilele trecute, când un soldat italian, care avea să plece pe câmpul de luptă, a împușcat pe colonelul (obășterul) regimentului său. Prins, a declarat, că el e anarhist și nu crede nici în Dumnezeu, nici în patrie.

*) Dacă n'ar servi și scopuri naționaliste, nici n'ar fi *naționaliste*, ci numai de ghoști. *Red.*

*) Focul se face în pivniță și de-acolo se conduce căldura prin țevi în toate odăile.

Literatură și știință

Avut-au Românii drepturi politice în vremurile vechi?

Intr'unul din numerele trecute am arătat, că dl *Alexandru Xenopol*, profesor la universitatea din Iași, a scris câteva articole în „Românul“, arătând, că noi Românii am avut în Transilvania și Ungaria drepturi politice încă din timpurile vechi ale regatului ungar. Un Jidan dela foaia șovinistă „Budapesti Hirlap“ a scris, că noi Românii am fost totdeauna numai suferiți în țara noastră, adică am fost numai robi, cari muncesc pentru nemeși. Părerea aceasta o au de altminteri mai toți scriitorii și dano-maghiari și tovarășii lor Sași.

Dl Xenopol a răspuns minciunilor jidano-maghiare (și săsești) tot în „Românul“, arătând cu documente ungurești, scrise în limba latină și păstrate în Ungaria, că Românii am avut într'adevăr încă din primele veacuri ale stăpânirii ungurești drepturi politice.

Un document dela anul 1291, adică de-acum 620 de ani, începe cu vorbele latinești *) „Nos Andreas... quod cum universis nobilibus, saxonibus, siculis et olahis, in partibus transylvanis, apud Albam Iulae pro reformatione status eorundem congregationem cum iisdem fecissemus...“, ceea ce va să zică, că regele Ungariei Andreiu a ținut la Alba Iulia o adunare (congregațiune cu nemeșii (unguri și români), apoi cu reprezentanții Sașilor, Săcuilor (siculi) și Românilor (olahi), ca să le îndrepteze starea.

Intr'un document dela anul 1363 e vorba de o judecată în congregațiunea comitatului (districtus) Hațeg. Congregațiunea aceasta era alcătuită din nobilii (români și maghiari) ai comitatului, precum și din cnejii**) (un fel de nemeși mai mici, cari erau totdeauna români) și fruntașii români din ținutul Hațegului, sau cum zice latinește „coram nobis et requi nobilibus de comitatii Hunyad ac universis kenesiis et senioribus olahalibus districtus Hatzag“.

În anul 1391 banul Severinului, Nicolae, chemă pe nobilii și cnejii districtelor românești Sebeș, Lugoj, Caran și Corniat, ca să judece procesul dintre cneazul Bogdan cu orașenii din Caransebeș. Fiind vorba de districte românești, se'nțelege, că și nobilii și cnejii erau români.

Un document din 1419 vorbește despre o congregațiune ținută „una cum nobilibus et kenesiis olahalibus Sebes, Lugos, Karan et Kornjat causas cunctorum coram nobis litigantium“, adică tot judecarea unui proces, la care sunt chemați nobilii (nemeșii) și cnejii români (olahales). Iar la anul 1439 comitele Timișului adună „universitatem nobilium et kenesiorum olaha-

*) Dăm și noi vorbele latinește pentru domni preoți și învățători cetitori ai foaiei noastre, apoi ca să vadă și cărturarii noștri țărani, cum sună limba latină, adică romană, din care s'a născut cea românească. De altminteri mai de mult limba maghiară era așa de proastă, încât toate documentele se făceau în limba latină, apoi mai târziu într'o latinească amestecată cu ungurește

**) Numele cneaz a rămas până'n ziua de astăzi la frații bănățeni, cari zic primarului chinez. Un cneaz român a fost și Povel Chinezu, care a bătut pe Turci pe Câmpul Păcii lângă Oraștie în anul 1479. Armata lui era compusă din Români bănățeni.

lium districtus Sebes“, adică pe toți nobilii și cnejii români, iar într'o cauză de proces. La 1428 regele Ungariei Sigismund ține în Mihald (Mehadia) o congregațiune generală „igitur nos eorundem juratorum assessorum et nobilium, nec non kenesiorum assumpto consilio“, adică sfat cu jurații, asesorii și nobilii, precum și cnejii, ca să judece un proces, ce-l aveau cnejii români Raiu și Dobrea contra lui Deșu și Ladislau. Districtele acestea bănățene, de cari se tot vorbește, erau în număr de șapte și românești, după cum arată un document dela 1451 de pe vremea Românilui Ioan Corvin dela Hunedoara: „Iohannes de Huniad, nobilibus viris, iudicibus nobilium septem sedium valahicalium“ (nobililor bărbați, jizilor din cele șapte scaune nobile române).

Documente de acestea mai sunt încă multe, cari toate dovedesc, că noi Românii, stăpâni pe aceste locuri înainte de venirea Maghiarilor, am avut totdeauna fruntașii noștri, nemeși și cnejii, cari înainte de robirea noastră erau chemați la sfat și la judecată. Căci toate se făceau și cu sfatul nostru, iar în vreme de războiu dam cu miile brațele pentru apărarea acestui pământ. Străbunii noștri nu făceau ca Sașii, cari plăteau câteva sute de galbini pe an, ca să fie scutiți de-a eși la războiu afară de orașele și cetățile lor. De aceea avem drept să cerem și să ne luăm dreptățile, ce ni se cuvin, nu numai ca cetățeni ai Ungariei, ci ca *popor deosebit românesc*, așa cum am fost și vom fi totdeauna.

Cântece populare.

Fă-mă Doamne ce mi face,
Fă-mă pasăre pistriță,
Ori la drum o crâșmăriță,
Să dau vin, să dau pelin,
Să mă ușurez de chin.

Dragostile-'s ale lunii
Și le iubesc numai unii,
Da le iubesc cu dreptate
Pân' ce-i luna jumătate,
Când ajunge luna plină
Din nimic le află vină.

Frunză verde de arțar
Ne-am iubit bade 'nzadar.
Frunză verde foaie rară
Ne-am iubit doi ani și-o vară
Da ne-am urât dintr'o seară.

Cine iubește și lasă
Pice-i carnea de pe oasă
Și să-i sece măduva
Cum mi-a secat inima.

Spune-i bade maică-ta
Să-mi închidă ulița,
Să-și pună guriile lăcat
C'a zis că te-am fermecat.
Când oi sta a fermeca
Nu farmec viță de-a ta.

Măi badiță, maică-ta
Teamă-i e că mi lua.
Spune-i bade să nu-i fie,
Că nu-i voi călca'n călcăie.
Când io-i fi maică-ta nor
Va crește iarba 'n cuptor.
Când ți-oi fi ție nevastă
Va crește iarba 'n fereastră.

Adunate de
Maria Cuntan.

Doina lui Eminescu*).

*Dela Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s'a,
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.*

Din Hotin și pân' la mare
Vin Muscalii de-a călare,
Dela mare la Hotin
Mereu calea ni-o ațin;
Din Boian la Vatra Dornii
Au umplut omida cornii
Și străinul te tot paște,
De nu te mai poți cunoaște.
Sus la munte, jos pe vale
Și-au făcut dujmanii cale,
Din Sătmar până'n Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul!
Indărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se'ndeamnă,
Nici îi este toamna, toamnă,
Nici e vara, vara lui
Și-i străin în țara lui.
Dela Turnu 'n Dorohoiu
Curg dujmanii în puhoiu
Și s'așează pe la noi;
Și cum vin cu drum de fier
Toate cântecele pier;
Zboară paserile toate
De neagra străinătate;
Numai umbra spinului
La ușa creștinului.
Iși desbracă țara sânul,
Codrul — frate cu Românul —
De secure se tot pleacă
Și izvoarele îi seacă —
Sărac în țară săracă!
*Cine-a îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia
Și neamul nemernicia!*

Stefane Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija sfinților
În seama părinților,
Clopotele să le tragă
Ziua 'ntreagă, noaptea 'ntreagă,
Doar s'a 'ndură Dumnezeu,
Ca să-ți mântui neamul tău!
Tu te 'nalță din mormânt,
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-i sună din corn odată,
Ai s'aduni Moldova toată,
De-i sună de două ori,
Iți vin codri 'n ajutor,
De-i sună de-a treia oară,
Toți dujmanii or să peară
Din hotară în hotară,
Indrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile!

*) Doina aceasta e strigătul de durere a nemuritorului Eminescu, care vede năvala și jaful străinului încuibărit pe tot cuprinsul pământului românesc, ale cărui margini sunt: la apus Tisa, care ne desparte de Maghiari; la răsărit Nistru, care desparte Basarabia de neamul rusesc (muscălesc). Hotinul e orașel în partea de meazănoapte a Basarabiei. Vatra Dornii e în Bucovina. Omida e Jidanul spurcat. Turnu, e Turnu-Severin, lângă Dunăre; Dorohoiul e oraș în nordul Moldovii. Prin apelul către Stefan cel mare, Domnul Moldovei, înmormântat la mănăstirea Putnei (în Bucovina) vrea să-și arete nădejdea, că vechea vitejie românească se va deșteptă de nou în sufletul Românilor și aceștia vor curăți codrul românesc de omida scârboasă, adică de străin. Să dea Dumnezeu!

Poporul italian așteaptă știri despre războiu.

— P riniți și neamurile soldaților, așteaptă știri nouă, în curtea ministerului de războiu din Roma. —

La rubrica „Știri politice din străinătate” spunem, că la o seamă de vești, ce vin de pe câmpul de războiu nu li se poate da îndată mare crezământ. Așa și este. Turcii vestise, că au cuprins Tripolisul, ba ar fi prins chiar și pe comandantul trupelor italiene, *Caneva*. Din aceste știri numai atât e adevărat, că Turcii și Arabii au făcut mai multe asalturi asupra Tripolisului. Ba unele asalturi au fost chiar bine izbutite. În aceste lupte au căzut mai mulți soldați atât din partea Italianilor, cât și a Turcilor și Arabilor. Orașul până de prezent e însă tot în mâna Italianilor, cari, primind întăriri de armată nouă, se pregătesc de o luptă mai mare contra mohamedanilor. Porturile Benghazi și Derna încă sunt tot în mâinile Italianilor.

Pe de altă parte vine știrea *adevărată*, că Duminică trecută regele Italiei a publicat decretul (a dat înștiințare în scris), prin care Italia se face stăpână asupra Tripolitaniei și a provinciei Cireneica. Guvernul Turciei a înștiințat însă Marile Puteri, că nu recunoaște acest decret nedrept.

În urma acestor stări, se pare că acum chiar se va începe războiul cu înverșunare. Să vede, că Italia nu vrea să se tragă de loc înapoi. Ba, cine știe, se poate ca să se amestece și vr'o mare putere la mijloc. Se zice, că Rusia ar fi adunat multă armată în Basarabia (la granița Austriei) iar Austria mobilizează trupele din Galizia.

Guvernul italian își bate capul se facă un împrumut, deoarece nu mai sunt bani

destui, fiindcă Italia cheltuiește zilnic 3 milioane de lire. Pe câmpul de războiu bătăuie holera între soldați, atât turci cât și italieni.

Chipul nostru ne arată mulțimea poporului, care stă în curtea ministrului din Roma. Aci așteaptă știri nouă despre războiu. Și e mare supărare, din cauză, că guvernul nu publică regulat lista celor căzuți în războiu. De sigur, că trebuie să fie mulți căzuți. — Câte mame, femei și copii nu vor rămânea fără sprijin, ajutor și mângâiere? În mijlocul chipului se vede chiar mama unui soldat. Ea a căzut în genunchi, în fața unui ofițer, pe care îl roagă plângând, ca să-i spună ceva — dacă poate — despre feciorul ei, dus în războiu.

Stirile Săptămînii.

Sibiu, 10 Noembrie n.

Concert în Sibiu. Doamna *Lucia Cosma*, bine cunoscuta noastră artistă, va da un concert în Sibiu, la 17 Noembrie n., cu concursul d-soarei *Anicuța Voileanu*, absolventă a Academiei de muzică din Viena. Concertul se dă în favorul Reuniunii femeilor române din Sibiu, cu ocazia sfințirii zidirei celei noi pentru școala de me-naj și de industrie de casă a Reuniunii.

Bilete pentru concert se vând, începând din 14 Noembrie n. c., la Librăria Georg Mayer. Prețurile: loja 10 cor., locul I 3 cor., locul II 2 cor., loc de stat 1 cor., Studenții 60 bani. Programul se va publica în numărul viitor.

Sfințire de biserică. Prea Cuvioșia Sa, protosințelul *Dr. Eusebiu Roșca*, însărcinatul Excelenței Sale, mitropolitul *Ioan Mețianu* din Sibiu, a sfințit în luna aceasta frumoasa biserică ridicată de poporul nostru din *Ocolişul-mare*. Din Sibiu a mai luat parte și profesorul seminarial, dl *Dr. Vasile Stan*. La actul sfințirii au luat parte și domnii protopopi *Iovian Murășan* și *Vasile Gan*, împreună cu alți zece preoți. După slujba dumnezească, Prea Cuvioșia Sa a ținut o vorbire plină de învățături frumoase, îndemnând la statornicie în credința strămoșească și la alipire cătră maica noastră biserică și fica ei școala. — La liturghie a cântat bine corul tărânilor din *Agârbiciu*. — A urmat apoi prânzul, la care au luat parte preste o sută de persoane, între cari și mulți țărani.

Pildă bună. Părintele *Ioan Crăciun* din *Spring* (comitatul Albei-de-jos) a știut să îndemne, prin cuvântul său de păstor bun, consiliul comunal, ca să hotărască închiderea crâjmelor în *Dumineci* și sărbători. De două ori au respins cei dela comitat (Jidani erau în dosul lor) hotărârea consiliului comunal. Acesta însă nu s'a dat bătut și a hotărât a treia oară închiderea crâjmelor. Acum a biruit și la comitat, căci hotărârea a fost primită. În *Spring* nu mai vezi acum în sfintele sărbători și *Dumineca* oamenii prin crâjme, ci la slujba sfântă, iar după aceea povestind frumos și cetind. Să trăească!

Caz de moarte. La București a răposat în 21 Octomvrie n. c. profesorul *Vasilie Mândreanu*, originar din *Săcele*, fost mulți ani profesor la institutul pedagogic din *Caransebeș*, de unde a fost chemat în România, ocupând acolo postul de profesor și director la liceul *Cantemir* din București, unde a și murit. Răposatul a fost decorat din partea regelui *Carol* cu ordinul „*Coroana României*“ în gradul de cavaler, pentru numeroasele sale merite. *Mândreanu* era sprijinitorul multor Români dela noi alungați în România de soarte. — Odihnească în pace!

Un nou păstor pentru Români din America. Părintele *Ilie Suci* a fost trimis de înalt Prea Sfinția Sa mitropolitul *Mețianu* paroh la Români din *Cleveland-O.* Ii dorim putere dela Dumnezeu, ca să poată păstori cu vrednicie pe Români noștri de-acolo, iar aceștia să-i asculte sfaturile date de un bun părinte, ca să-și păstreze legea și limba.

Consilieri comunali bravi. „Românul“ din *Arad* povestește o întâmplare, care ne arată, într'o lumină frumoasă pe membrii consiliului (comitetului) comunal din *Boița* (lângă Sibiu). Cercetându-se socotelile comunale pe 1910, s'a aflat, că s'au defraudat 500 de coroane. Consiliul n'a vrut să aproabe socotelile, ci au cerut cercetare contra celui vinovat și darea lui în judecată, ca să fie pedepsit ca orice hoț. Prim-pretorul nu și-a făcut însă datoria, ci din contră, a convocat consiliul comunal din nou și a încercat să-l silească să se lase de cererea lui față de defraudant. Consilierii au stat însă pe lângă ce au hotărât întâiu. Revizorul financiar cercual trimis de prim-pretor, văzând tăria consilierilor, i-a amenințat, că de nu se vor supune, va șterge dotațiunea bisericii din bugetul comunal. Consilierii nu s'au supus. Atunci se pomenesc convocați la o ședință, în care li se spune, că bugetul, odată votat, de pe 1911 nu e bun și să-l schimbe cu un buget nou, în care dotațiunea bisericii eră scăzută dela 2600 cor. la 2000 cor. Consiliul comunal a respins bugetul cel nou, a îndrumat primăria să respecte pe cel vechiu și totodată i-a poruncit să pornească procesul pentru defraudare. Primăria, de bună samă de teama pretorului, nu s'a supus poruncii consiliului comunal, care el singur are să hotărască, ce trebuie să se întâmple în comună. Atunci consiliul a ales o comisiune din sânul său și aceasta va face pașii de lipsă la tribunal.

Consilierii bravi din *Boița* sunt vrednici de laudă. Nu tot așa putem zice de slujbașii dela pretură. Până acum ni se părea, că Sașii au dreptate, când ziceau, că în comitatul Sibiului se face o administrație cinstită. Acum vedem, că nu e așa. Nădăjduim, că în cea dintăiu adunare a comitatului, Români vor face interpelare.

Caz de moarte. Cu inima sfâșiată de durere aducem la cunoștința tuturor rude-niilor, prietiniilor și cunoșcuților, că preaiubitul nostru fiu, frate și nepot *Aurel Dobrinu* (*Delascarta*) farmacist, a încetat din viață, Sâmbătă, în 4 Noembrie n. a. c. după un morb scurt și de tot greu, în floarea vieții, abia în al 27-lea an al etății! Rămășițele pământesti ale scumpului și neuitatului nostru defunct s'au așezat Luni în 6 Noembrie spre odihna veșnică în cimiterul bisericii gr.-cat. din loc. Odihnește în pace, suflet blând, în locașurile dreptilor! Bucium, în 4 Noembrie 1911. *George* și *Maria Dobrinu*, părinți. *Cornel*, *Virgil*, *Cornelia*, *Aristotel*, *Aurelia*, *Maria*, *Liviu*, *George*, frați și surori. *Terezia Ghircoiașiu* Sincere condolențe întristatei familii! bunică.

Gazurile dela Șarmășel, cari au explodat așa de grozav, încât au ars case și au stricat chiar și drumul, tot mai explodează, cu toate că s'a început cu astuparea găurilor. Puterea gazurilor e așa de mare, încât după ce astupă o gură, ele își sparg altă gură.

Soartea hoțului. Marți dimineața jandarmii, cari umblau în serviciu, au aflat într'o cărare din pădurea *Arpașului* de sus, un om mort, care avea 3 răni de pușcătură în cap și 4 răni în piept. Cercetându-se s'a aflat, că mortul era *Nicolae Veza*, un tovarăș din banda de hoți a lui *Budac* și soții, pentru a căror prindere ministrul a pus un premiu de 2000 coroane. Se dă cu socoteala, că *Veza* a fost omorât de tova-

rășii ceialaltii ai lui, deoarece la împărțirea unor lucruri furate nu s'au putut înțelege între ei și astfel le era frică că *Veza* îi va trada.

DI N. Corfescu în Elisabetopole. *Duminecă*, 12 Noembrie 1911 la 8 oare seara, cu prilejul adunării generale a însoțirii „*Mugurul*“, filiala „*Asociațiunei*“ aranjează în sala „*Hotelul Cassa de păstrare*“ un mare concert cu concursul celebrului tenor dramatic de operă, dl *N. Corfescu* (și Doamna), care a avut cele mai frumoase succese pe scenele din *Viena*, *Milano*, *Praga*, *București*, *Budapesta*, *Constantinopole* etc. După concert urmează dans.

Aviz. *Călimdarul Poporului pe 1912 a apărut.* Prețul unui exemplar este 40 bani, trimis prin poștă 45 bani. Revânzătorii primesc rabat însemnat. (Cei ce comandă mai multe exemplare și le plătesc înaintea, capătă rabat mai mare ca aceia, cari le plătesc după vânzare. Cetiți cele scrise la pagina 10 a foii).

Năntenea să nu-și cumpere călimdar, până când nu vor vedea „*Călimdarul Poporului*“, care cuprinde o seamă de articole folositoare, apoi o mulțime de chipuri, poezii și tablouri foarte frumoase. Partea calendaristică și târgurile de țară încă sunt schimbate, completate și rânduite din nou.

„*Ajutorul*“, societate pe acții din *Șeica-mare*, a deschis cu începutul lunii Noembrie a. c. o filială în *Mediaș*, care se ocupă cu tot felul de afaceri de bancă. Cu conducerea filialei s'a încredințat dl *Nicolae Tipuriță*, dirigent. Filiala „*Ajutorul*“ din *Mediaș* își are localul în vila *G. Mor-scher* din *Piața mică*. Direcțiunea.

Agentură de poștă s'a deschis în Marpod (comitatul Sibiului) dela 1 Octomvrie încoace. Se primesc scrisori și mandate postale pentru orice țară. Scrisori cu bani și pachete se primesc numai pentru *Ungaria*, *Austria*, *Bosnia*, *Herțegovina* și *Germania*.

Spre știre. Din cauza sărbătorii sfântului *Dumitru*, numărul acesta al foii, s'a expedit numai *Vineri*.

La numărul de azi al foii se află adăugat un supliment dela *Ustredna Banka*, ceea ce aducem la cunoștința cetitorilor noștri.

Franz Liszt și Maghiarii. Ungurilor le-a plăcut totdeauna să se împodobească cu pene străine. În istorie se laudă cu vitejia lui *Ioan Huniadi*, despre care înșiși istoricii lor mărturisesc, că a fost Român curat, din tată și mamă Români; se laudă cu iubirea de dreptate a lui *Mateiu Corvinul*, care a fost feciorul Românului *Ioan Huniadi*; se laudă cu vitejia lui *Pavel Chinezu* (ei îi zic *Kinizsi*), care a fost Român bănățean; cu vitejia lui *Tit Dugovici*, care a fost Croat, cu a lui *Zriny* (la cetatea *Szigetvár*), care a fost Croat; cu *Kossuth*, care a fost Slovac; cu *Baross*, ministrul, care a introdus tariful pe zone la căile ferate, tot Slovac; cu *Vambéry*, cunosător al limbilor și popoarelor vorbite în Asia de mijloc, Jidan din Germania; cu *Munkácsy*, pictor vestit, care a fost Jidanul *Löbl* și alții și alții. Acum de curând s'au dat serbări mari în Germania, Austria și Ungaria, pentru că s'au împlinit 100 de ani dela nașterea vestitului pianist (cântător

pe pian) și companist (alcătuitor de melodii pentru cântare) *Franz Liszt*. Acesta s'a născut la anul 1811 la Reiding în Ungaria. Părinții lui erau Germani veniți din Saxonia (o țară în Germania, mărginașe cu Bohemia). Fiindcă s'a făcut vestit, Maghiarii s'au grăbit să-l declare Maghiar. Liszt însă n'a prea vrut să știe de Ungaria, căci a trăit mai tot în străinătate, iar despre muzica națională maghiară spunea verde, că e furată mai toată dela Români și Slavi. De altminteri aceasta o putem vedea și noi chiar la marșul lui Rakoczy, care e compus mai mult din părți de melodii de jocuri românești. Lucrul se explică ușor, dacă ne aducem aminte, că o parte mare a Curuților lui Rakoczy erau Români din Sătmar, Ugocea și Maramurăș.

Bancnote false. În Viena, Triest și Praga (orașe în Austria) s'au ivit bancnote falsificate de câte 20 de coroane. Când le vezi întâiu, ți se par bancnote bune, dar șterse. Privindu-le mai deaproape, se poate vedea, că culoarea nu e ca la cele bune, căci pare a fi unsuroasă. Pipăindu-le, aflăm, că hârtia e mai groasă și mai moale ca la bancnotele bune.

Faptă creștinească. Ni se scrie: Ioan Bușan din Sălciva a făcut pe spesele sale o fântână și lângă fântână o cruce de piatră, foarte frumoasă, în preț de 300 cor., a cumpărat un rând de haine preoțești în preț de 190 cor. Matei Laz nr. 110 din Sălciva a cumpărat o evanghelie frumoasă pe sama bisericii, cu 70 cor. Samuil Laz un apostol. — Pentru aceste fapte de laudă creștinești, li se aduce și pe această cale mulțămintă. Dumnezeu să le răsplătească însutit pentru jertfele făcute, să înmulțească lucrările lor spre bine și să-i binecuvinteze cu darurile sale cerești. S. M.

Cantină școlară. Vrednica Reuniune a femeilor române din Lugoj va deschide la 1 Noemvrie a. c. din nou cantina școlară, unde va da în cursul iernii la 50 de elevi și eleve dela școalele gr.-or. și gr.-cat. de acolo prânz cald fără plată. Pentruca să poată face lucrul acesta creștinesc, oamenii cu frica lui Dumnezeu din orașul acesta dau fiecare câte ceva pentru masa copiilor.

Cantine de acestea sunt multe în România, mai ales la orașe, dar și la sate, unde copiii vin din depărtări mari la școală și mulți la ameazi nu se mai pot duce acasă, așa că trebuie să se mulțumească cu o bucată de pâine rece. Sunt multe comune la noi, unde ar trebui deschisă o astfel de cantină școlară. Chiar și aici în Sibiu ar trebui la școala poporală, care fiind acum centrală, silește pe copii să vină din depărtări mari la ea.

Un râu în flacări. În Moreni (aproape de Câmpina, județul Prahova) o sondă (fântână) de petrol (gaz) a făcut explozie și toată păcura s'a revărsat în râulețul Cricovului, care venia acum mare, fiind umflat de ea. Niște țărani nepricepuți au aruncat un lemnus aprins în râu și la moment s'a aprins păcura, care curgea ca o mare de flăcări, pârjolind tot ce găsea pe malul apei. Ajungând la podul cel mare de pe apa Cricovului, l-au aprins. Inzadar au alergat locuitorii din satul învecinat, căci n'au putut ajuta nimic. Din pod n'a mai rămas nici urmă. Focul a încetat pe râu numai după ce a ars toată păcura. Cei doi țărani, cari s'au jucat cu focul, au fost aflați și dați în judecată.

Prea mare îndrăzneală! În anul 1896 mură învățatul svedez Nobel, care a iscodit dinamita. Cu aceasta invenție a lui a făcut o mulțime de bani. Înainte de moarte a făcut un testament, prin care hotărăște, ca din averea lui de multe milioane să se dea premii pentru lucrări de știință, literatură și un premiu de 300,000 de franci (lei) pentru cel ce a lucrat mai mult pentru *înfrățirea popoarelor*. Unii Maghiari au avut îndrăzneala să lucreze, ca premiul de înfrățire să se dea anul acesta lui *Apponyi*, cel mai mare *învrăjbitor* de popoară și dușman criminal al culturii omenesti. Se'nțelege, că învățații, cari au să hotărăscă în privința acestui premiu, nici nu l-au băgat în seamă, așa că nici vorba cel puțin n'a fost de omul acesta fără de lege.

În atențiunea învățătorilor noștri. Învățătorul „Dáncs L. Gyula din Kaeskó, Szolnok-Doboka“, a publicat un *Plan* pentru școalele populare cu limba de propunere nemaghiară, dar ajutate de stat. Planul acesta (cu 73 pagini) îl împie cu 2 cor. Atragem atențiunea învățătorilor noștri, greco-orientali și greco-catolici, că consistoarele noastre mitropolitane din Sibiu și Blaj, au publicat deja planul școalelor românești, aprobat și de ministru. *Numai planul autorităților noastre bisericesti are valoare la școalele noastre confessionale*, de aceea feriți-vă de cuiul străin în casă.

O haită de lupi prăpădește sute de oi. Cu tot timpul frumos, haitele de lupi au început să cutreere Dobrogea. În județul Constanța, o haită de vre-o 30—40 de lupi a năvălit în săptămâna trecută, într'o seară neguroasă, asupra unei turme de câteva sute de oi. Fiind ceață deasă, cum e de obicei toamna prin Dobrogea (din cauza apropierei mării), ciobanul n'a văzut nimic, până s'a pomenit cu oile gonite în fugă nebună. Pricepând ce e, a alergat iute în satul apropiat Capucci și a strigat oamenii. Aceștia s'au luat după lupi, dar n'a mai putut da de ei. Jalnică eră priveștiștea locului, unde păscuseră oile. Locuitorul Ion Moțoc, din 250 de oi, câte avea, a găsit 150 moarte sau încolțite rău și numai 80 vii, întregi, Stoian Trifoiu 40 moarte și 30 vii, Stefan Moțov 14 moarte și încolțite și numai 11 vii.

Roadele beției. Meseriașul Mihai Jung din Seghedin, om de treizeci de ani, a intrat într'o Duminecă dimineața în crâjmă, în loc să meargă la sfânta biserică. Până seara a umblat din crâjmă'n crâjmă, apoi, beat tun și cu mintea turburată, a venit acasă, unde și-a găsit femeia și cei doi copilași plângând. În beția lui a luat revolverul, și-a împușcat nevasta, apoi și-a tras și lui un glonț. Amândoi au căzut morți la pământ. Bietii copii au rămas prin ușile oamenilor.

Care au fost urmările urcării la prețul tabacului? Cele așteptate de ministru de finanțe: lumea fumează cel puțin tot așa de mult ca mai înainte, așa că statul încassează și mai mulți bani, căci își vinde marfa mai scump. Se'nțelege, că nimeni n'are dreptul să se plângă, căci statul nu silește pe nimeni să-i cumpere marfa. Dar e lucru știut, că dările, pe cari le plătim de bună voie (pentru tabac, rachiu, fudulie) sunt cu mult mai mari decât cele ce ni le cere statul, comuna și biserică.

Jertfele aviațiunii. Făcându-se socoteala, s'a aflat, că până acum au murit din 1500 aviatori (oameni cari zboară cu baloane) o sută de inși. Mulți, dacă socotim, că aviațiunea (zborul cu aereplane) e cunoscută numai de câțiva ani.

O cassă de bani furată. Trenul, care plecă dela Timișoara spre Văriaș—Vălcani avea în el și cassa de bani, în cari erau banii strânși în stațiuni pentru biletele de drum. Când ieșia trenul dintr'o stație, funcționarii văzură, că lipsește lada cu bani (2900 de coroane). S'a înștiințat numai decât jandarmeria și s'au început cercetările. Lada de fer a fost găsită — goală — pe câmp, hoții nicăiri. Jandarmii cercetează acum după niște lucrători dela tren, cari au fost dați afară din lucru.

Foc din răsbunare. Am fost spus mai demult, că unii întreprinzători de lucrări din orașe (și din Budapesta) nu mai plătesc lucrătorii Sâmbăta, ci la mijlocul săptămânii. Au văzut adecă cum mulți lucrători, neînșurați, dar și de cei înșurați, nu se duc seara acasă, ci la crâjmă, unde își cheltuesc banii în beții, cărți și alte ticăloșii. Un lucrător Kiss din Budapesta, mâniaș, că nu i s'au plătit banii Sâmbăta, a dat foc schelei (scândurile așezate în jurul zidurilor, ca să poată lucra zidarii) dela o casă, care se clădea și unde lucra și el. Tăciunarul a fost arestat.

Un tren românesc de 13 vagoane scapă din Predeal. În stația dela Predeal se află un tren de marfă, cu vagoane goale, care avea să fie adus pe altă linie. Indată lângă Predeal, care se află chiar în marginea țării, începe coborișul iute prin pasul Timișului la Brașov. Mecanicul a făcut o greșală, căci mașina a scăpat de sub stăpânirea lui și a pornit pe hula cea mare către Brașov. Orice încercare de-a oprî trenul a fost zadarnică. Din Predeal s'a telegrafiat la toate stațiile până la Brașov, să fie oprite toate trenurile pe alte linii, ca să nu se întâmple vre-o ciocnire îngrozitoare. Așa s'a și făcut. Trenul românesc fugar a ajuns în Brașov, fără să se întâmple ceva. Aci a fost luat de un tren accelerat și adus iară la Predeal.

O vânătoare de porci — de casă. Doi vânători sași dintr'o comună din apropierea Sibiului au plecat, bine înarmați, la vânătoare de porci sălbatici. Intrând în pădure, aud un grohăit dintr'un tufiș. Puștile la ochi și dă-i la împușcături. După ce au fugit o parte din porci, vitejii noștri au intrat în tufiș și acolo au găsit cinoi porci de casă împușcați de ei. Fiind prea multă carne pentru cârnați și cârtaboși, își bat și acum capul, ce să facă cu ea, mai ales, că au trebuit să plătească proprietarului porcilor paguba.

Lupta contra alcoholismului (beției). Orașul Cașovia (oraș în partea de meza-noapte a Ungariei) înștiințează, că dă un premiu de 3000 de coroane pentru cea mai bună carte, în care să se arete: Cum se poate lupta în Ungaria mai bine contra beției? Premiul se va da în toamna anului 1912.

Iară beția. Ioan Alăman, om de 53 de ani din Săscior, zăcuse mai multă vreme în spitalul din Sibiu, unde fusese adus din cauza beției. După ce se vindecase încâtva de urmările beției, i-au dat drumul. Neorocitul s'a dus însă la crâjmă, unde s'a im-

bătat bine, apoi a plecat spre Șelimbăr, mergând pe linia ferată. Un vagon împins de o mașină l-a tăiat în două. Se vede, că se culcase pe linie și cum eră seară, nu l-au văzut nime.

Pentru apărarea de vărsările de apă. Anul acesta râurile Moldova, Suceava, Siretul și Ceremușul s'au revărsat și au făcut pagube mari agricultorilor. Guvernul din Viena a dat 40 de milioane, iar dieta Bucovinei va vota zece milioane, ca să reguleze cursul râurilor din Bucovina, pentru ca să nu se mai poată revărsa. La noi s'au cheltuit sute de milioane numai pentru regularea Tisei, care curge pe lângă ținuturi locuite de Maghiari. De Târnave, Someșe, Murăș și Olt nici nu vreau să știe guvernele ungurești.

Nenorociri în pădure. În comitatul Caraș-Severin, în Poiana-Mărului este un joagăr mare al unui negustor de lemne Winkler. Nu de mult un copac a strivit pe un băiat de 16 ani. Fiindcă la joagărul acesta s'au mai întâmplat astfel de nenorociri, desigur din negrija supraveghetoriilor, cari sunt răspunzători, procurorul din Caransebeș a pornit o cercetare, ca să se afle, cine e vinovat de ele.

Unul împotriva la cincizeci. E cunoscut obiceiul prost de pe alocurea, ca feciorii recrutați (asentați) să se îmbete atunci, când pleacă înspre orașul, unde au să fie încazarmați. Obiceiul acesta urât e mai ales la Maghiari și la Români. Urmarea lui nu e numai îndobitocirea feciorilor, dar se întâmplă uneori chiar și crime. Iată, ce s'a întâmplat cu niște recruți săcui din Agostin. Erau în gară. Acolo eră și un voluntar (soldat, care servește numai un an, pentru că a isprăvit 8 clase gimnaziale sau patru comerciale). Recruții erau beți. Unul dintre ei se pironi înaintea voluntarului și începă să-l batjocorească, iar când acesta îi spuse, să-și vadă de treabă, îi trase o palmă. Voluntarul răspunse cu o altă lovitură, apoi scoase baioneta, ca să se apere de ceata celor beți, căci toți cincizeci năvăliră asupra lui. Pe celce-l lovide întâiu îl străpunse cu baioneta prin foale, așa că acesta se răsturnă mort la pământ. Pe un al doilea îl rănă de moarte. Apoi pușcă mână pe un scaun, cu care lovă în deapta și în stânga, așa că toți fugiră îngroziți și voluntarul rămase cu viața. El se duse apoi la postul de jandarmi și spuse cele întâmplate. Deocamdată e arestat, până ce tribunalul va cerceta, cum s'au întâmplat lucrurile, dar de sigur, că nu va fi pedepsit, căci și-a apărât viața.

Iată unde duce beția și purtarea necuviincioasă.

Primejdia trenului. Un muncitor din Berlin lucră pe șinile unei căi ferate. Tocmai venia un tren, așa că el se dete la o parte. În momentul acela venia din cealaltă parte un alt tren, așa că el ajunse între două. Loc ar fi fost între cele două trenuri, dar din nenorocire unul deraie (sări de pe șini) și-l strivă lipindu-l de cealalt vagon.

— Tunarul Martinco se urcă într'un vagon de tren, care avea să plece din Budapesta. După ce pornise trenul, își aduse aminte, că și-a uitat mantaua (mantă) în sala de așteptare. El sări din tren, dar căzu așa de rău, încât își sparse capul și-și rupse și picioarele.

ECONOMIE

Al treilea congres al meseriașilor sași

La 14 Octombrie n. s'a ținut al treilea congres al meseriașilor sași în Sighișoara, fiind reprezentate 15 reuniuni săsești de meseriași (Agnita, Bistrița, Orăștie, Făgăraș, Hălchiu, Cisdădia, Sibiu, Brașov, Șeica-mare, Mediaș, Sebeșul săsesc, Cothalm, Reghinul săsesc, Sighișoara și Codlea). La congres au luat parte și mulți alți fruntași sași, preoți și alții.

Din cele ce au spus raportorii despre greutățile, cu cari luptă meseriașii sași, și despre isprăvile lor, putem învăța și noi multe, de aceea dăm și noi pe scurt o parte din raportul publicat în gazetele germane (săsești).

Raportorul din Agnita spune, că cele două bănci săsești din Agnita au ajutat cu sume frumoase reuniunea meseriașilor de-acolo. În sala de cetire a reuniunii au avut gazete și reviste (germane) pentru meseriași. Trebuie să știm adecă, că în Austria și Germania fiecare breaslă de meseriași își are gazetele și revistele sale, în cari meseriașii sunt luminați în privința meseriei lor.

În întrunirile de seara s'a vorbit despre legea de asigurare a lucrătorilor, despre plata simbriei într'o altă zi, nu Sâmbăta, despre legea servitorilor, afară de aceea s'au explicat mai mulți paragrafi din legea industrială (a meseriilor). Dl Dr. Weiskirchner le-a vorbit despre lupta contra ofiții.

Câțiva membri au fost ajutamați cu bani, ca să poată cerceta o expoziție de mașini din Pesta. Pentru alți membri reuniunea a mijlocit ajutor dela stat, ca să-și poată cumpăra mașini. Pentru pantofari s'a ținut un curs (o școală).

În Agnita e mare lipsă de ucenici la meserii, căci Sașii nu-și mai dau copiii la meserii, iar *măiestri pantofari sași au hotărât să nu mai primească nici un ucenic român.*

Calfele încă pot cerceta sala de cetire a Reuniunii, care are 222 de membri.

Conducătorii reuniunii din Făgăraș vreau să facă din ea locul, unde să se întâlnească toți Sașii din acest oraș.

Reuniunea din Hălchiu contribuie cu 100 cor. pentru școala ucenicilor. Aici s'a luat și măsură bună: un meseriaș, care n'are un timp oarecare lucru de comandă (tocmit) poate să lucreze marfă, pe care i-o cumpără reuniunea cu 15 la sută mai ieftin și i-o ține în magazin, până se vinde.

Reuniunea din Sibiu a încercat să aducă ucenici dela Șvabii din Bănat, pentru ca meseriașii sași să nu fie siliți să ia ucenici români. Dar n'a isbutit, căci Șvabii nu vreau să-și dea copiii la Sași.

Meseriașii din Brașov se ocupă mult și cu apărarea proprietății săsești, griind, ca Românii să nu poată pune mâna pe curți și locuri de-ale Sașilor.

Reuniunea din Șeica-mare lucrează pentru aducerea de meseriași sași în acest oraș și pentru apărarea proprietății săsești, care e amenințată de Români.

Nici meseriașii din Mediaș n'au isbutit să aducă ucenici șvabi.

Reuniunea din Sebeșul-săsesc a dat trei stipendii pentru tineri. În felul acesta

vrea să înmulțească numărul meseriașilor sași din Sebeș. Au ajutat cu bani pe un măiestru curelar și pe un cojocar, ca să se așeze în Sebeș. În întrunirile de sara au vorbit despre modul, cum s'ar putea lega mai strâns reuniunea de meseriași cu cea de agricultură. S'au făcut și încercarea de-a apropia pe meseriașii sași de negustorii sași așa, că meseriașii să lucreze marfă, pe care s'o vândă negustorii.

(Va urma).

Plantarea, cultura și întreținerea viilor.

(Urmare și fine)

IV. Lucrările anului al II-lea.

După ce s'a topit zăpada și a venit primăvara, pământul se încălzește, așa că vița trebuie desgropată. Vom risipi deci mușinoaietele, trăgând pământul la o parte până sub punctul de altoire. Odată vița astfel desgropată, se taie cu o foarfecă până la doi ochi în lăstarul crescut în anul trecut, se sapă bine pământul în jurul ei și se pun 2—3 degete de pământ mărunt preste cei doi ochi, făcându-i și blidișelul de jur împrejur, cum am recomandat anul trecut.

Desgroparea să nu se facă prea de vreme.

Implinirea golurilor.

După desgropare ne apucăm de împlinirea golurilor, cari se găsesc în viie. De aceea când cu tăiatul în 2 ochi, când vedem, cari vițe au perit, smulgem pe cele uscate și facem numai decât groapa, în care să plantăm vița cea nouă.

Scoaterea țăruișilor și punerea parilor.

În anul al doilea, după tăierea în doi ochi, vița începe a crește cu mai multă putere și țăruișii dela pichetat nu vor mai fi îndestulitori pentru legatul și susținerea ei, de aceea trebuie înlocuiți cu pari (araci).

Scoțându-se țăruișii, se pun aracii cam la depărtare de un lat de mână de viță, după ce am făcut mai întâiu cu un priboiu (lemn ascuțit cu un inel de fer la capătul, unde se bate) o gaură destul de adâncă pentru a se fixa (înțepeni) aracul fără a sdruncina mult pământul dela rădăcina viței.

La așezarea aracilor se vor îndrepta greșelile de aliniere (așezare în linie dreaptă) a vițelor, așa încât să avem o figură regulată, apoi vom băga de samă să nu punem aracii în direcția, în care s'au întins rădăcinile viței, ci în partea opusă (dina față).

Săpatul și celelalte lucrări.

Ca și în anul întâiu după desgropare, după împlinirea golurilor și punerea aracilor, pământul dintre vițe se bătătorește, de aceea trebuie săpată toată viia.

Cele trei prașile, stropitul contra peronosporiei, legatul, copcitul și în sfârșit îngropatul se fac în anul al doilea în acelaș fel, ca și în anul întâiu.

V. Lucrările anului al III-lea.

În cursul anului al treilea se fac viie aceleaș lucrări, la aceeaș vreme, ca în anul al doilea. La sfârșitul anului însă, înainte de îngropare, vița trebuie pregătită pentru rod.

Pregătirea aceasta se face în modul următor:

La vițele sănătoase și bine dezvoltate (crescute) se alege una din coardele anuale care a crescut mai potrivit și nu e prea groasă, și se taie la o lungime de 80 cm. adică 8—10 ochi, curățindu-se bine de cârcei. Aceasta e coarda, care va rodi în anul viitor. Deosebit se mai lasă o altă coardă, care se taie la 2—3 ochi. Aceasta se numește cep sau călăraș și are să dea în anul viitor coardele, cari trebuiesc lăsate apoi pentru rod. Celelalte coarde le tăiem pe toate. Curățirea viei în felul arătat se face numai la butucii sănătoși, căci pe cei slabi îi lăsăm netăiați până'n primăvară, când se taie iarăși scurt în 2 ochi. Apoi îngropăm vița.

Ingropatul în anul al treilea se face astfel: se adună cu sapa pământul în jurul viței, precum și în lungul coardelor lăsate, formând un pat, pe care se culcă vița (coardele de rod) și se acopere cu un strat de pământ; apoi se adună și restul de pământ în jurul viței și se îngroapă și cepii.

Lucrând în felul acesta, coardele nu se rup la culcare, deoarece încovoierea lor e mai mică ca la îngroparea obișnuită și nu se pune deasupra lor prea mult pământ, așa că de cade prea multă zăpadă sau prea multă ploaie, vița stând pe pat nu e în primejdie de-a se mucigăi, ceea ce slăbește puterea coardelor. Apoi primăvara desgropatul se face mai ușor, iar adunând pământul, pentru facerea paturilor, el se mărunțește din nou, ceea ce este foarte folositor pentru dezvoltarea vițelor.

Ultime știri.

Impăcarea guvernului cu partidele ungurești din dietă.

Am spus în mai multe rânduri, că dieta țării de atâta putere de vreme nu mai lucră nimic de dai Doamne, ei deputații unguri se ceartă între olaltă, ținând vorbiri lungi și fără nici un rost.

Cauza acestor lucruri slabe este, că deputații unguri din opoziție (justiții și koșutiștii, cari sunt contra guvernului), nu voiesc să voteze legile militare, prin cari se cer cheltuieli nouă pentru armată. Ei zic, că numai atunci votează aceste legi, dacă se dau unele drepturi de maghiarizare și asupra armatei. Dar la așa ceva nu se învoiește Viena.

Guvernul a stărut mereu pentru votarea legilor militare. Opoziția a ținut însă vorbiri lungi și fără rost, numai ca să treacă vremea. Astfel au rămas înapoi o seamă de legi, între cari cea mai de căpetenie este votarea bugetului pe anul viitor (adecă votarea venitelor și cheltuielilor statului pe anul viitor). Altcum ajungem iar în ex-lex, când nu se pot încasa dările etc.

S'au făcut din partea guvernului amenințări cu închiderea dietei, dar opoziția tot nu vrea să se lase. Pe lângă toate acestea, Mercuria trecută au ajuns la un fel de armistițiu între guvern și opoziție. Și adecă: în locul președintelui dietei, Berzeviczy, — care s'a mulțumit, — a fost ales Návay. (Intâi era să fie ales călăul Tisza). De Luniă viitoare începând, se va desbate (vorbi) în patru zile pe săptămână asupra bugetului, iar Mercuria și Sâmbăta asupra legilor militare. După votarea bugetului opoziția are iar mână liberă, ca să țină vorbiri lungi și nesărate. Și asta li ușor gălăgioșilor unguri, fiindcă ei sunt mulți, iar regulamentul dietei nu

poate opri pe cineva să vorbească cât vrea de mult chiar și o zi întreagă după olaltă.

Guvernul ar încerca să schimbe și înaprească acest regulament, dar aci iar nu se învoiește opoziția. În armistițiu au cerut chiar, ca regulamentul să se iee și pe viitor tot ca până acum.

Astfel se prăpădește în dietă vremea, în loc ca deputații țării să lucre și chibzuiască asupra ușurării sortii poporului și înflorirea țării întregi.

A apărut

Călinarul Poporului pe 1912.

Anul acesta dovedește și mai mult ca în trecut, că „Călinarul Poporului“ este cel mai bun, cel mai bogat, cel mai frumos și cel mai bine îngrijit dintre toate călindarele noastre. Preste 50 de icoane alese și frumoase, de-ale bărbatilor noștri frunțași, porturi, icoane dela serbările jubilarie ale Asociațiunii, împodobesc paginile lui. O icoană mare, colorată, care poate fi podoaba oricărei case românești, ne arată pe toți președinții, cari au fost în fruntea Asociațiunii noastre. Mai cuprinde Călinarul nostru două icoane, de cari nu s'au mai văzut la noi: porturi românești, de bărbat și femeie, de pe la anul 1650. Sunt după niște fotografii a-nume făcute de pe o carte tipărită acum 250 de ani.

Ce privește celalalt cuprins al lui, am avut grije să facem din Călinarul Poporului o carte de folos, pe care oricine să o păstreze cu drag și după ce i-a trecut anul. Văzând spre marea noastră bucurie, că poporul nostru nu se mai mulțumește cu un călindar sec de câteva pagini, am dat o bogată materie pentru învățatură și petrecere.

În anul acesta, pe lângă partea calendaristică obișnuită, am refăcut partea despre poșta și telegraful astfel, încât oricine să se poată lumina numai decât, când are trebuință de sfat în privința aceasta.

Lista târgurilor încă am îndreptat-o astfel, încât oricine poate găsi numai decât târgurile de cari se interesează. Sunt făcute atât după luni, cât și după comune. (Târgurile după comune poartă și însemnarea târgurilor de vite cornute, de oi, de porci și de cai, cum n'au mai fost până acum.

Poezii frumoase de domnii O. Goga (Doina), I. U. Soricu (Doina), V. Eftimiu (Traian și Decebal), o mulțime de poezii populare, glume, sfaturi, pilde, cugetări, vorbe înțelepte împestrițează paginile. Frumoasă e poezia La horă de colaboratoarea noastră, doamna Maria din Ocna, precum și Cântecul Țăranului. Dăm și o anecdotă nouă de T. Speranță.

Istoria unui pocăit de părintele I. Agârbiceanu va lumina pe mulți despre prefăcătoria așa numiților pocăiți, acești lăpădați de legea noastră strămoșească. Dintre bucăți mai amintim: Asociațiunea, Președinții Asociațiunii, biografia d-lor Cosma, Andreiu Bârseanu, Vasile Suciu, Aurel Vlaicu, Dr. Iuliu Maniu, Iacob Murășan (cu fotografiile lor), o povestire frumoasă Voia Domnului de Mihail Sadoveanu, Otrava beuturii, Școala de industrie din Sibiu cu mai multe chipuri.

O bucurie și folos mare va pricinui cetitorilor călindarului *Advocatul poporal*,

în care dăm pe aproape 14 pagini sfaturi amănunțite

despre moșteniri și testamente

(Averea câștigată în tovărășie, Comunitatea averii, Zestrea, Dreptul de moștenire, Dreptul de moștenire al femeii, Desmoștenirea, Testamentul, Testamentul scris, Testamentul cu graiu viu, Revocarea (nimicirea) testamentului, Împărțeala, Primirea moștenirii).

O poveste frumoasă despre *Istoria neamului omenesc* urmează unui articol plin de sfaturi despre *Apărarea pomilor de omizi*.

Și'n anul acesta *Răvașul nostru* dă pe 34 pagini întreaga istorie culturală, politică și economică a neamului nostru în anul trecut, fără de-a uita de întâmplările mai însemnate din străinătate.

Dl *Petrea Dascălul* dă versuri draguțe pentru icoanele de porturi românești cuprinse în Călinar. La sfârșitul Călinarului dl *Petru O. Orțășanu* își face *Răvașul său în versuri*.

Mulți s'au adunat anul acesta, ca să dea un adevărat Călinar al Poporului. Cetiți-l și vă veți convinge!

Călinarul e mult mai mare ca anul trecut. Cuprinde numai literatură de cetit preste 200 de pagini, iar cu celelalte publicațiuni se urcă la 350 de pagini. Prețul lui este însă tot cel vechiu, de 20 cr. (40 bani) exemplarul, iar 5 bani pentru porto postal.

Cine comandă cel puțin 20 exemplare și le plătește înainte cu câte 20 cruceri bucata, mai capătă două călindare pe deasupra și se trimit toate acasă plătite de poșta.

Acei care cumpără 25—50 exemplare le capătă cu 14 cr. (28 bani), dela 50 bucăți în sus cu 12 cr. (24 bani) unul, dar trebuie să plătească și poșta la primire.

Banii trebuiesc trimiși totdeauna înainte de aceia, cari voesc să capete călindare cu aceste prețuri atât de ieftine. Numai comande dela 30 exemplare în sus se trimit și cu rambursă, adecă să se plătească la scoaterea dela poșta. Mai puțin de 30 exemplare nu se pot trimite neplătite înainte, din cauză că atunci vine prea scumpă poșta.

Toți aceia, cari voesc a vinde călindare să se adreseze la administrația „Foi Poporului“, de unde li se vor da toate amănunțele de lipsă. La revânzătorii, cari sunt oameni de încredere, dăm călindare și ca să le plătească după ce le vor vinde, numai cât atunci nu e rabatul chiar așa de mare.

Poșta Redacției.

Abonatul 4827. După cum vedeți adresa s'a schimbat.

Ioan R. Curtean, Bulgaria. Abonamentele trimise le-am primit cu mulțumită. S'au scotit dela 1 Nov. 1911. până la 30 Oct. 1912 st. v. Adresa dumnilor încă s'a schimbat. De altcum am cetit cu plăcere epistola.

Mai multora. Câte unul sau două călindare nu putem trimite decât plătite înainte. Cu rambursă (utánvét, nahname) vine mai scump, ca dacă se trimit banii înainte. Numai dela 10 bucăți în sus se pot trimite cu rambursă.

N. F. în S. În numărul viitor.

I. D. în Roșia de Secaș. În forma trimisă nu se poate publica. Corespondentul nostru a scos la iveală lipsa de interes pentru școala românească. La aceasta trebuie răspuns scurt și cuprinzător. Dar cele două răspunsuri trimise nu li muresc nici unul cum a stat în anul trecut și

cum stă școala de prezent? Celelalte mărunțuri dintre D-Voastră nu ne interesează.]

S. O. în B. Ca și D-Voastră, așa și noi, am trecut zimbitor peste așa numita nostimadiadă publicată de dl — o — în „Tribuna“. Dacă respectivul va fi cetit atât de atent cele scrise, după cum a cetit numele autorului, pe care îl citează fals, — atunci să-i fie de bine! Cum să te pui să-i mai reflectezi unui om atât de superficial? Ar fi păcat! Doar și așa nu spune nimic în meritul cauzei! Că „Tribuna“ totuși a dat loc noțiței — înțelegem prea bine. Ne cam cunoaștem noi oamenii!

Redactor resp.: Nicolae Bratu.

Editura și tiparul „Tipografia Poporului“.

„FOAIA POPORULUI“

este

cea mai veche, mai bună și mai ieftină foaie pentru poporul nostru.

Cuprinsul ei, foarte bogat și variat, este anume întocmit pentru trebuințele țărânului român.

Numeri de probă se trimit la cerere ori-cui gratis.

Abonarea se poate face cu începutul fie-cărei luni și costă:

Pe un an întreg	4 cor. 40 bani
Pe o jumătate de an	2 „ 20 „
Pentru țările străine	11 „ anual

(după cum stă scris și în fruntea foii).

De acum până la 1 Iulie 1912 3 coroane.

De acum până la 31 Decembrie 1912 5 coroane 20 bani.

Iar de acum până la Anul-nou căl. vechiu costă 1 coroană.

Lățiți deci „Foaia Poporului“ peste tot locul, ca astfel să o putem face și mai bună!

Nr. 1200/1911.

352 1-2

Publicațiune.

Se publică din partea subscrisei primării comunale, că comuna *Strugari* dă în arândă, prin licitațiune publică, *joagărul din Tomnatec*. Licitațiunea să va ținea în 19 Noembrie 1911, la 8 oare înainte de amiază, în cancelaria notarială din loc.

Prețul strigării 600 coroane. Vadiu 10%.

Oferte închise să pot da până la începerea licitațiunei.

Condițiunile mai de aproape să pot vedea în cancelaria notarială din loc în oarele oficiale.

Strugari, la 2 Noembrie 1911.

Primăria comunală.

Daniil Petrașcu,
notar.

George Vlad,
primar.

O cârciumă.

cu boltiță și trafică, în Sibiu la loc pe unde trec mulți români e de vânzare din cauză de boală. Informații se dau la Administrația „Foi Poporului.“

349 1-3

O fată tină

și inteligentă, care știe să conducă o gospodărie, dorește a intra la o familie cultă românească ca gospodină sau lângă copii. Oferte sub titlul „O țărăncă“, sunt a se trimite la administrația „Foi Poporului“, de unde se vor adresa respectivei.

KALODONT

PASTĂ DE DINȚI ȘI APĂ DE GURĂ

de vânzare la:

PARFUMERII, FARMACII, DROGUERII etc.

Loc deschis.

Rapoartele dela **institutul de stat pentru bolnavi** din Olmütz amintesc: Apa naturală amară **Franz Josef** și în doze mici, în timp scurt, fără alte influențe particulare, are efect sigur la urdinare. Aceasta apă are acea superioritate, că nu îngreunează organele mistuitoare; de aceea apa „Franz Josef“ poate fi recomandată, ca un escelent mijloc pentru urdinare. Să căpătă în farmacii și drogerii.

B. A. Z. 1283—1911.

347 1-1

Publicațiune.

Vineri, în 17 Noembrie n. a. c., la 9 oare înainte de amiază, se va ținea la magazinul orașenesc de lemne din Piața Hermann Nro. 6, licitație pentru vinderea la vre-o 100 bucăți *lampe* (felinare) de petrol pentru stradă, vechi, dar încă bune de folosit, precum și câteva *măși metrice de fer* turnat și covăcit.

Nagyszeben, la 3 Noembrie 1911.

Oficiul orașenesc pentru zidiri
Lattenberg.

Ocaziune rară!

Un boieriu

mare, văduv în etate, din *România* (Județul Râmnic-Vâlcea), are lipsă de o *femeie fără copii* sau *fată nemăritată*, în etate de 30—40 ani, de religie creștină, așadar și săsoaică, nemțoaică ori unguroaică, care vorbește bine românește, se priceapă și știe conduce cu sinceritate și înțelepciune, singură până la moarte, economia de casă și supraveghierea purtării economiei de câmp. Că are ceva avere, sau e săracă de tot, nu e nici o piedecă.

Pre lângă întreținerea și îmbrăcămintea întreagă va primi respectiva la început plată bună după învoire, iar mai târziu după vrednicie.

Doritoarele să se insinue *urgent* în *Sibiu*, strada *Margaret Nr. 21*, unde vor primi informațiunile de lipsă.

338 1-2

De vânzare

să află 1 *moară* cu motor de benzin, putere de 6 cai, împreună cu local de crăsmă și trafică, în o comună curat românească de 1300 suflete.

Doritorii să se adreseze d-lui *Ioan Stoicuța*, paroh Borsómező, p. u. Alvinc. 326 3-3

O domnișoară

evalificată pentru conducerea unei școale de copii mici (azil), ar ocupa cu plăcere un astfel de post potrivit sau eventual un post ca guvernantă (Erzicherin) într-o familie bună. Respectiva posedă limba română, maghiară și germană. Adresa se dă la administrația „Foi Poporului“.

323 1-

Târgurile de țară.

(Ziua târgurilor e după *calendarul vechiu*.)

29 Octomvrie: Baghion, Bodon, Covasna, Mănăsturul ung., Mercurea, Murăș-Oșorheiu, Șarcaia, Șeica mică.

30 Octomvrie: Barot, Cermeiu, Farcașlacă, Gyoma.

31 Octomvrie: Baia mare, Hunedoara, Hundrubechiu.

1 Noemvrie: Bateș.

2 Noemvrie: Cocmani, Agârbiciu, (comitatul Turda-Arieș), Măgheruș, Rechiș-dorf.

3 Noemvrie: Becicherecul mare, Soporul de jos.

5 Noemvrie: Macău.

6 Noemvrie: Apoldul mare, Frata ung., Harocherec, Kecskemét, Vințul de sus.

7 Noemvrie: Capolnaș, Ibașfalău.

8 Noemvrie: Goroslăul de pe Someș, Lipova.

9 Noemvrie: Bistrița, Jimborul mare.

12 Noemvrie: Chisdu, Detta (Timiș), Ghialacuta, Gherghio-Ditru, Göröcsön, Huedin, Vințul de jos, Cuciu.

13 Noemvrie: Chichinda mare, Seghedin.

14 Noemvrie: Beclean, Cason.

16 Noemvrie: Komárom, Olafalău-mare.

În aceste zile se ține în comunele de mai sus târgul de mărfuri, pe când târgurile de vite, cai, oi, porci, etc. se țin, ca de obicei, cu 1—2 zile mai înainte.

351 1-

Doi băieți

din familie bună și sănătoși, dela 16 ani în sus, se primesc ca *învățăci* la *Petra Moga* franzelar. A se adresa: Sibiu, strada Bruckenthal Nr. 17.

La o bancă,

dintr'un orașel, se poate aplica ca funcționar, un *învățător* penzionat, ori altă persoană de încredere.

Informațiuni la administrația „Foi Poporului“.

348 1-3

50 de oi tinere

grase și frumoase, sunt de vânzare la *Dumitru Boariu* în *Agârbiciu* Egerbegy, Nagyküküllő m. Prețul după învoială.

348 1-3

„AJUTORUL“, societate pe acții Filiala Mediaș

Aducem la cunoștința Onoratului public, că „AJUTORUL“, societate pe acții din Șeica-mare, a deschis cu începutul lunii Noembrie 1911

O filială în Mediaș

care se ocupă cu tot felul de afaceri de bancă. În special:

1. Primește depuneri spre fructificare, după care plătește interese:

dela Coroane	1— 500	5%
„	500—1000	5 1/2%
„	1000 în sus	6%

fără nici o detragere, solvind și darea după interese.

2. Acoardă împrumuturi: pe obligațiuni cu cavenți, pe cambii, lombard, hipotecă, cu interese de 7—8%.

Filiala „Ajutorul“ din Mediaș își are localul în vila G. Morscher din Piața mică.

Rugăm pe cei interesați, ca în afacerile de bancă ce le vor avea să se adreseze cu toată încrederea, asigurându-i de serviciu prompt și culant.

„AJUTORUL“, soc. pe acții
Filiala Mediaș

345 1-10

Nr. 546/911 Prim. com.

384 2-2

Publicațiune.

Comuna *Cărpiniș* din cercul pretorial al *Mercurei*, își dă în arândă *crâjma comunală* prin licitație publică, care să va ținea *Duminică, în 19 Noembrie st. n. a. c.*, la 2 oare p. m., cu prețul strigării de *1200 cor.*, dela care e a să depune *10%* ca vadiu în bani gata sau bărtii de valoare acceptabile.

Arânda să începe cu 1 Ianuarie 1912 și durează 3 ani. Localul constă din 2 odăi de locuit, și 2 odăi de cărciumă, pivniță și edificii laterale. Informațiuni mai amănunte să dau în cancelaria notarială în oarele oficioase.

Cărpiniș, la 28 Octomvrie 1911.

Primăria comunală.

Cornel Muntean
notar.

Dumitru Crăciun
primar.

Anunț.

Casa cu un etaj, nou zidită, la unghiul unei strade în centrul orașului Sibiu, care aduce chirie anuală 5900 cor., — mai departe o casă în partea de jos a orașului cu chirie anuală de 1600 coroane, e de vânzare pe lângă condițiuni foarte favorabile. Deslușiri mai detaliate în cancelaria advocațională **Dr. Lenárt**, Sibiu, strada Pintenului Nr. 2. 336 2-3

Marce de epistole

20.000 diferite, garantata veritabile. Foarte frumoase alegeri trimit la dorință, la cei ce adună, cu 40-60% rabat, sub toate cataloagele. — **A. Weisz**, Wien I, Adlbergasse 8. Cumpără și schimbă marce de tot felul 299 5-6

Catalogul foarte interesant la dorință franco. **Lădițele** E cea mai iubită jucărie a copiilor.

cu pietrii de edificat „Ancora”
Lădițele pod „Ancora”

sunt cunoscute de 30 de ani și mai mult în lumea întregă ca cea mai iubită jucărie a copiilor în toate limbile a fost deja lăudată, de părinți, învățători și crescători și de întuși copii.

M. HONNE

folosese contra

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei, catarului bronchial și de gât

Caramelele de piept

ale **Kaiser** cu „Trei brazi”

6050 este atestata dela medici și privați, întărite prin notarul public, garant ază succesul sigur.

Bomboane foarte bune și gustoase.

1 pachet 20 și 40 bani, 1 dosă 60 bani.

Se capătă în toate apotecele, droguerile și prăvăliile de coloniație mai de frunte.

Nr. 356/1911

341 1-2

Concurs.

Pentru întregirea postului de *moașe comunală* din comuna *Cornățel*, prin aceasta să serie concurs pe lângă salariu anual de *120 coroane*. Dela fiecare naștere taxele statutare.

Să rezeacă ca acelea moașe, cari reflectează la acest post să-și înainteze rugările subsemnatei primării comunale până cel mult în *18 Noembrie 1911 st. n.*

Cornățel, în 3 Noembrie 1911.

Primăria comunală.

Octavian Fruma
not. subst.

Gavrilă Mihiu
primar.

Nr. 1283/911 not.

340 1-2

Publicațiune.

Casa de crâjmă a comunei *Colun* se va da în arândă prin licitațiune publică, pe durata de 3 ani, cu 400 coroane prețul strigării, în *25 Noembrie 1911 la 10 oare a. m.*

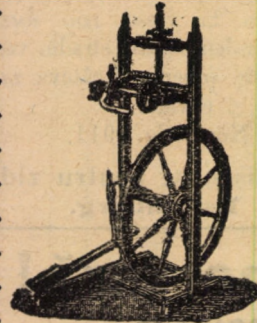
Vadiul e de *20%*, care după încheierea licitațiunei trebuie întregit după suma oferită.

Condițiuni detaliate se pot vedea în cancelaria comunală și notarială.

Colun, în 31 Octomvrie 1911.

Maximilian Budacu m. p.
not. subst.

Huiu Moise m. p.
primar.

Premiat la expoziția industrială din Sibiu în 1903.

ROATE DE TORS

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, 286 6-10 să afle de vânzare la

EMIL KRAUSS

— strugăr e și atelier cu putere motrică —

Sibiu-Nagyszeben,

Margarethengasse Nr. 5.

Ori ce roată ce nu merge bine să primește înapoi.

Atelier de croitorie în Săliște.

Subscriberul am onoare a aduce la cunoștința onoratului public român din Săliște și jur, că mi-am deschis un atelier de croitorie în

Săliște, în Piață, lângă farmacie,

unde execut tot felul de haine pentru domni și dame, pe lângă prețuri moderate, lucru cu gust și modern.

Rugând onoratul public pentru binevoitorul său sprijin, semnez

Cu toată stima

329 4-3

IOAN STEFLEA

Serviciu solid, prompt și conștientios.

PRIMA FABRICĂ

transilvană ces. și reg. privilegiată de

Casse de fer și oțel și lăcătușerie de artă și construcție

instalată cu forță electrică 11 24-30

E. PURECE, Sibiu-Nagyszeben
Strada Faurului (Schmiedgasse) Nr. 19.

Cataloage de prețuri gratis și franco.

A XXIX-a

LOTERIE de STAT de BINEFACERE

reg. ung. pentru scopuri de folos public și de binefacere. — Loteria aceasta are 14,885 de câștiguri, în preț total de 475,000 Coroane, cari se plătesc în numerar.

Câștigul principal 200,000 Coroane în număr.

Mai departe:	10 câștiguri à	cor. 250	cor. 2.500
1 câștig principal de	20	200	4.000
1 " " "	40	150	6.000
1 " " "	100	100	10.000
1 " " "	200	50	10.000
1 " " "	2500	20	50.000
5 Câștiguri à Cor. 1000	12000	10	120.000
5 " " " 500			2.500
	14885	Câștiguri laolaltă	Cor. 475.000

Tragerea irevocabilă la 14 Decemvrie 1911. — Un lez costă 4 Cor.

Lozuri să afle la Direcțiunea de loterie reg. în Endaposta (Oficiul principal de vamă), la toate oficiile postale, de dare și de sare, la toate garile și în cele mai multe trafici și casse de schimb, atât în Ungaria cât și în țările Austriei. 325 3-6

Planul loteriei se trimite la cerere gratis și franco.

Direcțiunea ces. reg. de loterie.

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta birou de informații și

24 39—

Agentură Românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în răstimp de 2—3 zile ori și mai puțin, rezolvând toate chestiunile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbes în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olariu,

Budapest, Lajos utca No. 141, III/19.

Mare alegere

în

vinuri albe și roșii

291 8— Prețuri moderate.

Oă vinurile sunt curate, se garantează

K. Wilh. Jikeli

Sibiu, strada Urezului Nr. 7.

Inseratele

numai atunci au valoare mare, dacă să răspândească pretutindenea, în toate țările, în toate cercurile sociale. Pentru acest scop să ofere indeosebi inserarea în „FOAIA POPORULUI“.

Informații să dau și comande să primesc la administrația FOAIA POPORULUI.

Atențiune!

50,000 părechi de ghete.
4 părechi de ghete numai cor. 750

Din cauză că mai multe fabrici mari au încetat plățile, am fost încredințat a cheltui o mare cantitate de ghete adânc sub prețul de fabricare. Deci eu vând fiecăruia 2 păr. ghete cu șinoare, pentru domni și 2 păr. pentru dame, de piele brună sau neagră, gălășată, cu talpă bătută cu cuie, foarte eleg. fasonul cel mai nou, mărimea conform Nr. Toate 4 părechile costă numai 7 cor. expedite per rambursă.

H. Spingarn, Export de ghete
Oravova Nr. 137. 9 24—

Echivalul e admis sau banii retour.

Picurii de stomach

de Brády

cu

Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire,

și pentru aceasta numite „picurii de stomach de Mariazell“, sunt cel mai bun leac, valorat de 30 ani, contra la orice suferință de mistuire, arsuri de stomach, îngrășare, dureri de cap și de stomach, colică, insomnie, lipsa de sânge, anemie etc. Să capătă în farmacie cu prețul de 90 fileri și Cor. 1.60. 6 sticle cu Cor. 5.40, 3 sticle duble cu Cor. 4.80, expediază franco producătorul C. Brády, farmacia „Regele Ungariei“ s.a., I. Fleischmarkt 2. Depon 5.

Să fim atenți la marca de scutire cu Maica Domnului de Mariazell, pachetare roșă și subscrisoarea, ca pe chipul din colțul de col. 28 13—35
In Sibiu se adă de vânzare în apotecile: A. Teusch, C. Mersch, G. Fabricius.

În America unicul **Depozit de cărți românești** este
Biblioteca Română în New-York

65 St Marks Place.

145 28—

Este dar în interesul fiecărui Român care pleacă sau este în Statele-Unite sau Canada, să ceară marele și ilustratul catalog al acestei singure instituțiuni române care pe lângă tot felul de cărți, note muzicale, și ziare ce apar în România și Transilvania, are și un foarte bogat asortiment de instrumente muzicale; fonografe, gramafone, plăci și tuburi cu cântece românești, ceasornice de tot felul, giuvaerice, mașini de scris, preparațiuni farmaceutice, articole de toaletă și alte mărfuri de foarte mare trebuință. — Catalogul se trimite fiecărui gratuit. — Se dau tot felul de informațiuni particulare adăugând marcă pentru răspuns. — „Biblioteca Română“ primește și mijlocește și trimiterea de abonamente pentru „Foaia Poporului“.

Dela „Biblioteca Română“ se poate comanda și „Călimdarul Poporului“ pe 1912.

Banca culturală

instituit de credit „LUMINA“ societate pe acții
și economii în Sibiu

Centrala: Sibiu

Capital social . . cor. 600,000

Filiiale: Murășoșorhei

Fond de rezervă . . 15,000

și Tuda.

Depuneri 1,250,000

Acoardă împrumuturi

pe cambii de prima bonitate și pe ipotecă cu 7%
pe cambii și obligații cu cavenți cu 8%

fără nici o proviziune.

Primește depuneri:

cu 4 1/2% cari se pot ridica fără anunț. 330 2—10
cu 5% cari rămân mai mult de 1/2 an la instituit, și
cu 5 1/4% dela corporațiuni bisericesti și dela 10,000 cor. in sus.

Pentru depuneri plătește instituitul darea.

Deponenții externi pot ridica depunerile prin poștă fără spese și pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziție.

DIRECȚIUNEA.

Loteria de clase

a 29-a reg. ung. priv.

110,000 Lozuri — 55,000 câștiguri
Tot al doilea loz câștigă!

Câștiguri principale:

1,000.000	200.000	80.000
600.000	100.000	70.000
400.000	90.000	60.000

etc. etc.

La clasa I.

322 4—4

Tragerea va fi în 16 și 17 Noemvrie a. c.

pentru care recomand și trimit lozuri originale, pe lângă prețurile oficiale de

Cor.	1.50	3.—	6.—	12.—
pentru	1/8	1/4	1/2	1/1

Julius Friede & Comp.

SIBIU

colectură principală

BRAȘOV

Strada Cisnădiei 1.

Klostergasse 25.

Comandele se fac mai simplu prin mandat postal. La dorință se trimit lozuri și pe lângă rambursă. Cereți gratis și franco plauul oficios al loteriei și Chebur-uri pentru trimiterea gratis a banilor.
Informații se dau cu plăcere.

Ludovic Ferencz,

CROITOR DE BĂRBAȚI
SIBIIU, strada Cisnădiei Nr. 12,
recomandă p. t. publicului
cele mai noue stofe de vară
în mare asortiment
noutățile 59 43—

sosite chiar acum, pentru haine de bărbați stofe englezești, franțuzești și indigene, din cari se execută după măsură cele mai moderne vestminte precum: Sacko, Jaquete, și haine de salon, cu prețuri foarte moderate.

Deosebită atențiune merită noutățile de stofe pentru pardisiuri și „Raglam“, cari se află totdeauna în deposit bogat.

Asupra reverenzilor confecționate în atelierul meu, îmi permit a atrage deosebita atențiune a On. domni preoți și teologi absolvenți. — În cazuri de urgență confecționez un rînd complet de haine în timp de 24 ore. — Uniforme pentru voluntari, cum și tot felul de articli de uniformă, după prescripție croitura cea mai nouă.

Cetiți și vă mirați!

Ocazie de felul acesta nu mai ai în viață!

600 de obiecte numai cu 4-20 K.

1 orologiu de precizie aurit, cu lanț, pentru care se dă garanță de 3 ani, o cravată elegantă de mătăsă, la modă, 3 batiste, 1 stralucit șel pentru bărbați, cu peatră scumpă imitată, 1 garnitură de podoabe femeiești elegante, 1 frumos collier de mărghitarie orientale, podoabe femeiești la modă, cu copcii libere, 2 brațare elegante, 1 păreche de cercei frumoși cu copcii libere, 1 minunată oglindă de buzunar pentru toaletă, 1 portofel de piele, 1 păreche de botoni pentru manjete din aur double de 3 grade cu copcii libere, 1 foarte elegant album pentru ilustrate, cu cele mai frumoase regiuni ale lumii, 3 obiecte comice, bune de distracție pentru tineri și bătrâni deopotrivă, 1 carte practică pentru corespondență de dragoste între dame și domni, 20 de obiecte de corespondență și mai mult de 500 de obiecte necesare într-o casă. — Toate acestea, cu toate că ceasul singur plătește suma aceasta de bani, se pot căpăta numai pentru 4 cor. 20 fl. Obiectele să trimit cu rambursă, ori cu trimițerea înainte a banilor pe adresa:

Wiener Central-Versandhaus

P. LUST, Krakau Nr. 648.

NB. Cine comandă 2 pachete, capătă rabat și bricin englez prima. Pentru cel necorespunzător, banii se retrimit.

Viță oltuito de vie

la sortare conștiențioasă, recunoscută în țara întreagă

Port-altoi americani

deplin dezvoltate și crescute în teren de urso,

Vițe nobile europene,

la cele mai bune soiuri de vin și de fliegorii și pentru struguri de masă

liferează cu prețuri moderate

Pepiniera primă de viță ardeleană alui

Mihail Ambrosi

la **Medias** (Medgyes Nagyküllömegye).

Prietinul viierului 334 11-10

catalog al soiurilor și preturilor împreună cu instrucțiune popu ară și practică pentru plantarea viilor să trimitte la cerere ori și cui gratis și franco.

Berea albă și neagră

din

Bereria dela Trei-Stejari
în SIBIIU

este foarte bună și gustoasă!

Această bere e căutată și se bea cu plăcere de toți cari o cunosc, atât la orașe cât și la sate. 107 32—

Că berea noastră e foarte căutată se poate vedea și de acolo, că cumpărătorii se înmulțesc mereu.

Auleo!

Afurișita de tuse mă înneacă.

La tuse, răgușală și întrocenare ajută sigur și repede

Pastilele de piept ale lui Egger

au un gust admirabil și nu strică pofta de mâncare.

Un carton 1 cor. și 2 cor.

Carton de probă 50 fl.

Depoul central:

farmacia „La palatin“

Budapest, VI, Váci körút 17.

Trăiască

Pastilele lui Egger mă scăpără iute.

În Sibiiu să poate căpăta la Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Karl Pissol, August Teutsch.

În Sebeș la Wilhelm Lederhilger și Ludvig Binder. 288 8 36

CAROL GÜRTLER

lăcătuș de artă și construcții

Sibiiu, strada Gușteriței Nr. 26

recomandă onoratului public interesat atelierul seu, unde se execută tot felul de lucrări ce se țin de branșa lăcătușeriei.

Afară de aceea la mine se află totdeauna în depozit

cupatoare de ori-ce mărime și cu diferite prețuri. 49 37-52

Singurul institut de asigurare ardelean

TRANSYLVANIA

Strada Cisnădiei 5.

SIBIIU

Strada Cisnădiei 5.

80 43

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai eftine, și în cele mai favorabile condiții, cum și

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele profesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții, și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului; asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, și asigurări pe spese de înmormântare, mai departe asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere) și asigurări de pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru **pagube de foc** până la finea anului 1910 K 5 003,540 78
Capitale **asigurate pe viață** 4.834,801 12
achitate „ 4 571,035 31

Starea asigurărilor cu { foc K 119.839,992 —
sfârșitul anului 1910 { viață „ 11.020,266 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă „ 2.428,317 —

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile Direcțiunei, strada Cisnădiei Nr. 5 și la toate agenturile.

Persoane versate în Acuișiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului în condiții favorabile.

Vinuri de masă escelente,

litra cu 52 și 60 fleri la cumpărare
de cel puțin 50 litre ofere negustoria
17 42 de vinuri

JOSEF SCHULTZ

Sibiu, strada Urezului 20.

ATENȚIUNE

50,000 perechi de ghete!

4 perechi de ghete numai pentru Cor. 7-50.

Pentru incetarea de plată a mai multor fabrici
de ghete, am fost însărcinat a vinde o mare cantitate de
ghete adânc sub prețul de fabricare. De aceea eu
vând ori și cui 2 perechi de ghete cu șinoare pen-
tru domni și 2 pentru dame, de piele brună sau
negră, galoșate, cu capă, cu talpa bătută tare ca
cule, fasonul cel mai nou, foarte eleg. Mărimea după
măsură. Toate 4 perechile costă numai Cor. 6 50.
Expediere cu rambursă. 12 14—

C. GRÜNER, export de ghete, Cracovia Nr. 193.

Schimbul e admis și banii retour.

Marcă de scutire »Anker«

Liniment. Capsici comp.,
(343 1—42) Inlocuitor pentru
Anker-Pain-Expeller
este un leac de casă valorat de mult, care
să folosește de mulți ani ca fricțiune sigură
— la podagră, reumatism și răceli. —
Atenție. Din cauza imitațiilor de puțină va-
loare să fim precauți la cumpărare
și să primim numai sticle originale în șutule
cu marca de scutire »Anker« și cu numele
Richter. Cu prețul de 80 fil. C. 1.40 și
C. 2.— să capătă aproape la toate farma-
ciile. Depozit principal la Iosif Török, far-
macist în Budapesta.

Farmacia lui Dr. Richter la
„Leul de aur“ în Praga.:
Elisabethstrasse Nr. 5 neu.

500 Coroane plătește celui-ce ar mai
căpăta vre-odată durere
de dinți ori li va mirosi gura după-ce va folosi apa
de dinți a lui Bartilla, o sticlă cu 80 fil. Ed Bar-
tilla-Winkler Viena 19 1. Sommergasse 1. In Sibiu;
in farmaciile: in Piața mare 10; in Piața mică 27;
strada Cisnădiei 59; ulița Turnului (Saggasse); ulița
Cenei 2; farmacia Teutsch; Meltzer, str. Gușteritei
și str. Cisnădiei In Bistrița: farmacia lui Herbert.
Bebeșul-săseșe, farmacia Lederhilger: Sighișoara:
farmacia lui Ligner.

Să se ceară pretutindenea apiat apa de dinți
a lui Bartilla Denunțări de falsificare vor fi bine
plătite. La locurile unde nu să poate căpăta, trimt
3 sticle cu 5 cor. 80 fil. franco 56 14—

Mașina de cusut din recolul al 20-lea.

Cumpărați din prăvălii numai dela
— firma noastră și dela agenturi. —

SINGER Co. mașină de cusut societate pe acții.

La cerere primește ori cine gratis un catalog
despre instrnarea cusutului pe albituri.

Mobile ieftine și bune

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Strada Sării 37. SIBIU (Nagyszeben) Salzgasse 37.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască
a cerceta, și fără a cumpăra,

Marea expoziție

de tot felul de mobile de artă și simple, care stă
zilnic spre vedere publică.

Se atrage atențiunea asupra

Atelierului propriu de sculptură și tapițerie de primul rang.

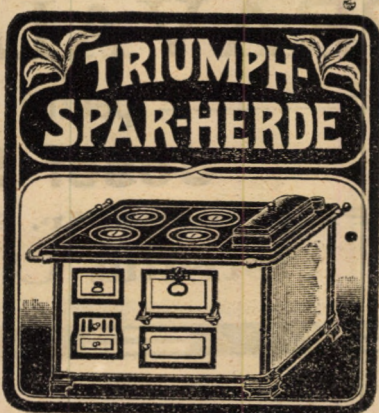
Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. Orice
comandă se efeptuește prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță
și cu prețurile cele mai moderate. 333 1—

Apelând la sprijinul On. public românesc, semnăm

Cu toată stima

Telefon Nr. 47

Petruțiu & Platz

Cuptoare „Triumph“

in toate mărimile și diferitele execuții.

Marca „TRIUMPH“ patent

Catalog se trimite la dorință gratis și franco.

Triumph-Werke Ges. m.
b. H.

fabrică de cuptoare și sobe 200 21—25

WELS, Oberösterreich (Austria-de-sua)

Reprezentant în Sibiu:

JOSEF JIKELI, strada Cisnădiei 47.

Prăvălie nouă!

Neîntrecuți sunt în cvalitate, durabilitate și fasonul elegant

Papucii anatomici dela **Moskovits**

SIBIU

Strada Cisnădiei Nr. 4—6.

Prețuri fixe, dar solide! — Lucru de primul rang!

Preste 50 de filiale proprii în Ungaria! 306 4—10

La filiala Moskovits din Sibiu se poate cumpăra
tot felul de încălțăminte pentru dame și domni!

13) 2-3

ANUNȚ.

In o comună mare se află o moară de apă de arândat momentan. Deslușiri detaliate în cancelaria avocațială **Dr. Lenárt**, Sibiu, strada Pintenului Nr. 2 dela 11—12 a. m.

Căștigul cel mai mare eventual 600,000 marce.	Anunț de noroc	Căștigurile sunt garantate de stat.
--	----------------	-------------------------------------

Invitare la participare la **Șanzele de câștig** ale loteriei mari garantate de statul Hamburg în care trebuie să se câștige **9 milioane 841,476 de marce**

Căștigul cel mai mare în cazul cel mai norocos **600,000 de marce**

resp.	căștiguri à
560,000 marce	300,000 marce
550,000 >	200,000 >
540,000 >	100,000 >
530,000 >	60,000 >
520,000 >	50,000 >
515,000 >	45,000 >
510,000 >	40,000 >
305,000 >	30,000 >
303,000 >	20,000 >
302,000 >	15,000 >
	10,000 >

etc.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 de lozuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape jumătate din toate lozurile câștigă.

Venitele să urcă dela clasă la clasă și câștigul cel mai mare din clasă primă e ev. de m. 600,000 iar cel din clasă 7-a 600,000.

Prețurile oficiale a lozurilor de clasă primă sunt: 317 4-8

Loz întreg	Loz de jum	Sfert de loz
6 M. (7 K)	3 M. (3 50 K)	1 50 M. (1 75 K)

Planul oficial de lozuri provăzut cu emblema statului în care sunt espuse prețurile lozurilor din clasele diferite precum și o consemnare a câștigurilor, îl trimite la dorință gratis și franco.

Fiecare participant primește lista oficială a tragerilor imediat după trageri.

Căștigurile să plătesc prompt sub controla statului. Comande rog acum sau cel târziu până la **17 Noembrie n.**

Samuel Harkseher sen., bancher Hamburg 36.

Tăiați aici

Comandă la Di Samuel Harkseher sen., Nr. 1043 bancher, Hamburg 36.

Trimite-mi: { Loz întreg à 6 Marce (7.— K)
{ de jumătate > 3 > (3.50 >)
{ de un sfert > 1.50 > (1.75 >)

Adresa:

Prețul aici alăturat cu mandat / Ce nu-i doriți / cu rambursă / să se șteargă.

„Cassa de păstrare în Mercurea“**societate pe acții (comitatul Sibiu).**

Primește depuneri spre fructificare atât la centrală cât și la filială din Alba-Iulia cu 5%.

Pentru depuneri dela 5000 cor. în sus cu termen de abdicere mai lung solvește la filială 5½% interese iar la centrală dela 10,000 cor. în sus în aceleași condiții 5%. Interesele neridicate se capitalizează la semestru; darea după interese o plătește institutul.

Atât la centrală cât și la filială acoardă **împrumuturi pe cambii, pe ipotecă replătibilă în rate, pe obligațiuni cu cavenți, credite de cont-curent cu asigurare ipotecară sau de valori, pe lângă cele mai favorabile condițiuni posibile.**

314 2-10

Mijlocește **cumpărări, vânzări, arândări și partelări de realități, sprijinește înființarea de însoțiri și tovărășii, îndeplinește tot felul de afaceri de bancă pe lângă serviciu prompt.**

Filiala din Alba-Iulia s'a inactivat cu 1 Octomvrie a. c. Localul filialei e în strada Vințului Nr. 1 (Alvinczi utca 1 szám) lângă firma Misselbacher.

Direcțiunea.**Toate în lume se scumpesc!**

pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpușii și chetele** esecutate în atelierul lui

Vasilie Ban la „Cisma roșie“

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc

161 25—

Pentru ce? Pentru că această renumită **prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie** și la fiecare păreche se trage jos chiria. De aceea el poate lifera **păpuși buni și trainici** pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN SIBIU, Strada Ocnel (Burgergasse) Nr. 7. Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 oare înainte de amezii.

COMANDELE DIN AFARA SE VOR EXECUTA PUNCTUOS CA ȘI PÂNA ACUM.

AVISO!**PRĂVĂLIA DE HAINE**

pentru dame și domni

Josef Schlesinger

198 21—

Piața mare Nr. 22 se află dela 20 Iulie 1911 în

Strada Cismădiei Nr. 31**Frații Gömöri**

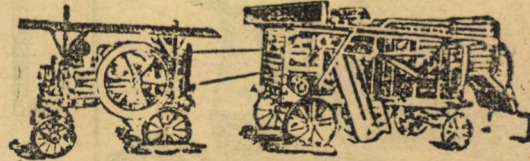
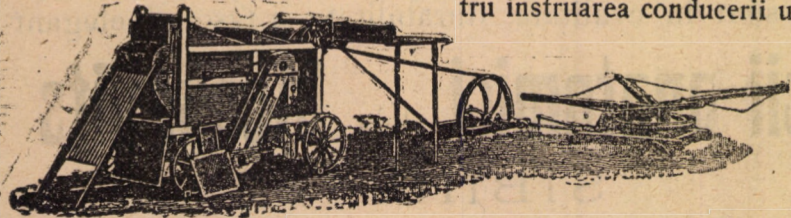
Magazin dela fabrică pentru mașini economice

Budapesta,

IX., Boráros-tér Nr. 2.

Reprezentanța generală pentru Ungaria a fabricii de mașini și turnătorie de fier **K. & R. Jezek în Blansko.**

NOU! NOU! Cea mai simplă și mai completă garnitură de Mașini de îm-blătīt cu motor în timpul de acum. Pentru instruirea conducerii unei astfel de mașini se trimite gratis cumpărătorilor un monteu.

Construcțiā cea mai nouă.

83 34—52

Mai departe recomandăm economilor **mașini de sămănat, construcțiā cea mai nouă, tăvăluguri pentru sdrobitul pietrișului și tot felul de mașini economice, apoi mașini pentru fabricarea de cărămidă, țiglă de coperit, țiglă de ciment pentru coperit, alte mărfuri de ciment, precum și forme de fier pentru fabricarea de țevi de ciment și țevi la fântâni și mașini pentru spargerea pietrii.**

Vârtejuri de îmblătīt și curățit, cari merg foarte ușor, cu întocmirea în formă de sac, prin ceea-ce cu ajutorul a 3—4 cai, foarte ușor se poate îmblătī.

Mașinile numite mai sus le liferăm pe lângă deplină garanție și condiții avantajoase de plată.

Cumpărători serioși, cari se interesează de mașinile noastre, îi cercetăm noi acasă personal pe spesele noastre, prin

ceea-ce cumpărătorii cruță proviziunea agentului, ajung deci mai ieftin în posesiunea mașinei și sunt siguri de cel mai bun serviciu.

Mașinile, cari au fost liferate prin firma **FRAȚII GÖMÖRI**, au fost bine primite preste tot locul și sunt recomandate cu căldură la toți economii.

Catalog și preliminar de spese să trimite la cerere gratis.